National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

EB03/4/20/6

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

National Library Bibliothèque Nationale DES JOURNAUX

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 84 (2527) XXVII aastakäik — Teisipäeval, 14. novembril 1978 — Tuesday, November 14, 1978 — Üksiknumbri hind 40 senti

Carter toetab Sadati seisukohti

Iisrael keeldub Jordani läänekalda probleemide arutamisest

WASHINGTON — Iisraeli ja Egiptuse rahulä birääkimistel on tekkinud viimaste päevade jooksul suuri raskusi, mis on tingitud Camp Davidi kokkulepete erinevatest tõlgendustest. Egiptuse esindajad mainivad, et Egiptus kirjutab rahule pingule Iisraeliga alla ainult sel juhul kui Iisrael annab rahulepinguga koos lubaduse Jordani jõe läänekalda ja seal elavate palestiina araablaste probleemide lahendamiseks. Iisrael ei taha omalt poolt anda läänekalda suhtes mingisuguseid lubadusi ning läbirääkimised on jooksnud ummikusse.

Tekkinud lahkarvamiste lahendamisel on Ühendriikide president Carter egiptlaste poolel, kuna ka tema tõlgendab Camp Davidi kokkuleppeid selliselt, et need peavad hõlmama ka Jordani läänekalda alade ja Gaza kitsuse probleeme.

Iisraeli valitsuse seisukoht on, et need küsimused tuleb lahus hoida Egiptuse ja Iisraeli vahelisest rahukokkuleppest ning oma seisukoha allakriipsutamiseks on Iisrael asunud laiendama Jordani jõe läänekaldale rajatud iisraeli asundusi.

Ühendriikide president Carter avaldas möödunud nädalal Kansas Citys peetud kõnekoosolekul lootust, et mõlemad pooled lahendavad üleskerkinud raskused omavahelistel läbirääkimistel vastastikuse arusaamise vaimus. President kinnitas, et Ühendriigid ei taha kumbagile poolele oma arvamisi ja seisukohti peale suruda, kui ta ütles,

et Camp Davidi läbirääkimiste **üheks aluseks oli kõigi kolme riigi esindajate ühise arvamise kohaselt ka Jordani jõe läänekalda, Gaza kitsuse ja Golani kõrgustikkude probleemide lahendamine.**

Carter tähendas, et Washingtonis on Iisraeli ja Egiptuse delegatsioonide vahel juba mitmel puhul saavutatud kokkulepe rahulepingu teksti suhtes kuid kui see tekst saadetakse Kairosse ja Jeruusalemma kinnitamiseks, siis tuleb see tagasi muudatustega.

T. E. Meeskoori 28. aastapäeva hallil eilne koor ise paari lauluga. Pildil koor laulmas oma uue juhataja Asta Ballstadti juhtimisel. Foto: Vaba Eestlane

Liisa Lompi 100. sünnipäev

Tervitused peaministrilelt ja Toronto linnapealt

T. E. Baptisti koguduses oli möödunud pühapäeva õhtul harukordne sündmus. Koguduse, aga ka Toronto eestlaskonna vanim liige Liisa Lomp tähistas oma 100-ndat sünnipäeva, mis puhul kogudus selle eriti südamlikuks ja kaasahaaravaks kujundas.

Juubilar toodi kirikusse, kui koguduse segakoor talle tervituslaulu laulis ja kirikulised teda austasid püstitõusuga. Kirikus ütles pastor K. Raid koguduse tervituse mille järel anti talle koguduse noorima liikme Desiree Medri poolt suur kimp roose. Jumalateenistuse osas Kalju Raid andis ülevaate juubilari pikast elust ja sidus seda oma vaimuliku sõnumiga.

LIISA LOMP

Muusikalises osas olid kaastegevad veel Asta Kaups kooris solistina ja Marika Krabi soololauluga.

All koguduse saalis oli kaetud laud sünnipäevakülalistele, kus oli palju külalisi, ka juubilari kaugemalt sugulasi, kes selleks puhuks olid Torontosse sõitnud. Tervituste osas tõi tervituse talle Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo, öeldes, et ta on vanim Eesti passiga elanik siinses eestlaskonnas. Koguduse naisringi poolt tervitas Loone Jürimäe andes üle kingituse ja lilled, Marika Krabi laulis sünnipäevalapsele laulu ja andis üle lilli koguduse noorte poolt; muusikalises osas oli kavas veel Asta Kaupsi soololaul ja Sillartite naiskvarteti laul juubilarile.

Väga soojatundelisele, meeldivale ja suurepärasele sünnipäevakoosviibimisele ütles lõpusõnad juubilari tütar,

tänades T. E. Baptisti kogudust sellise liigutava ja meeldejääva sünnipäeva organiseerimise eest, kus kava juhatajaks oli K. Raid. Juubilar ise oli väga rahulik, tore ja igapäevane nagu poleks midagi erilist olnudki.

Selle tähtsa päeva puhul olid tervitused saatnud ka Kanada peaminister P. E. Trudeau, Ontario peaminister W. Davis, Toronto linnapea F. Beavis, Ontario ja Quebeci Baptistide Liit.

Kuna juubilar armastas väga käsitööd teha, siis all saalis oli ka väike väljapanek tema viimaste aastate käsitöödest, kus oli väga peeneid pitse ja linikuid, osa neist villased. Oma noorusest oli tal kaasas veel üks kaunistatud käterätik, mille ta oli teinud siis kui oli alles 15-aastane.

TEKKK, 883 Broadview Avenue
Baptisti kiriku sõprusruum
esmasp., 20. nov. kell 7.30 õ.

ERNST GRIMM

BRASIILIAST

vestleb tervislike ja toitlustamise küsimuste üle.

KÕIK KUTSUTUD!

Eesti Abistamiskomitee ja „Eesti Kodu" vahelised vahekorrad lahendamisel

Eesti Abistamiskomitee juhatus arutas möödunud pühapäeval Torontos korraldatud juhatuse koosolekul Abistamiskomitee ja „Eesti Kodu" vahel esile kerkinud arusaamatusi seoses „Eesti Kodu" korterimajade ehitamisega. Küsimuse lahendamist peeti seda pakilisemaks, et avalikkuses on Abistamiskomitee ja „Eesti Kodu" vahekordade kohta hakatud levitama informatsiooni, mis ei vasta tõsioludele. Eesti Abistamiskomitee ja „Eesti Kodu" omavahelised probleemid olid pikemalt arutusel ka „Eesti Kodu" äsjasel peakoosolekul, kus kinnitati, et Abistamiskomitee juhatuse esindajatega on arutatud korterimajade juures ilmsiks tulnud mõningate lõpetamata tööde probleeme ning Abistamiskomitee on valmis tööde lõpetamiseks teatud summa maksma. Abistamiskomitee juhatus kinnitas esimees A. Sepa poolt esitatud ettepaneku „Eesti Kodule" teatud summa maksmiseks, millega mõlemate poolte vahele tekkinud probleemid peaksid olema lahendatud. See loob ka eldused, et „Eesti Kodu" hooned antakse Abistamiskomitee poolt paari nädala jooksul üle „Eesti Kodu" korteriühingule.

Wintario võidud

9. novembril peetud Wintario loterii loosimisel langesid viis 100.000-list peavõitu pileteile nr. 96442 seeria 15, nr. 28660 seeria 30, nr. 92014 seeria 47, nr. 21491 seeria 47 ja nr. 10149 nr. 19.

Rudolf Lipp ukraina emigrandina

Möödunud kolmapäeval esitati Kanada riiklikus CBC televisiooosaates seeriajutustus „A Gift to Last", mis eelmisel hooajal sai hea hinnangu ja sooviti, et seda tänavugi jätkatakse. Suvel toimus filmimine, kus ukraina emigrandi osa mängis meie näitleja Rudy (Rodolf) Lipp.

Seerianäidend kirjeldab ühe väikse läbinisti inglaste väikelinna ühiskonda, kuhu kogemata peatuma jääb emigrantide grupp. See omamoodi rahvas tekitab alul paanikalise ohutunde, kuid pinnpeale hakatakse siiski mõistma, et ka teistesse rahvustesse kuuluvad on inimesed. Kuigi tegevus toimus sajandi alul, olid mitmed asjaolud väga tänapäevalikud nn. ühe „asutava rahva" ja emigrantide vahekordades.

R. Lipp on väikse ukraina rahvagrupi juhiks oma vigase inglise keelega. Filmiseeria on oma iseloomult väga katkendlik ja mitmeist aspektidest sündmusele lähenev, suutmata anda näitlejale võimalust osasse arenemiseks. See oli rohkem karakteritüüp, kus ta lühikestes episoodides näitas oma head filmilavastuse kuju.

Toronto politseivägi kaitses Iisraeli peaministrit

Araablaste demonstratsioonid Sheraton hotelli ees

Iisraeli peaminister Menachem Begini külaskäigu puhul Torontosse möödunud nädala lõpul olid organiseeritud suured politseiüksused igasuguste võimalike vahejuhtumite ärahoidmiseks. Iisraeli peaministri külaskäigu ajal viibis Torontos ka Kanada peaminister Pierre Trudeau, kes võttis osa neljapäeval Begini auks antud õhtusöögist Sheratoni hotellis.

Begini saabumisel Sheraton hotelli oli selle ette kogunenud umbes 300 plakatitega varustatud demonstranti, kes nõudsid palestiinlaste enesemääramise õigust ja Iisraeli vägede väljatõmbamist okupeeritud aladelt.

Politseivõimud olid saatnud hotelli sissepääsu juurde ja selle ümbrusesse sadakond politseinikku,

kelledest osa oli paigutatud ümberkaudsete hoonete katustele, et silmas pidada demonstrante ja avastada, kas nende hulgas ei ole terroriste.

Politseivõimud arreteerisid kaks demonstranti, kes ignoreerisid politseivõimude korraldusi ja hakkasid politseinikele vastu.

Ühtlasi on saanud teatavaks, et Kanadast deporteeriti enne Begini saabumist Edmontonis elav Liibanoni üliõpilane 23- aastane Bassem Mohammed Ferkh,

kelle kohta oli andmeid, et ta võib hakkama saada terroristlike aktsioonidega.

T.E. AIANDUSKLUBI

LOENG

Aianduse arhitekt A. KALM

„Puude ja põõsaste kasvutingimustest"

neljap., 23. nov. kell 8 õ.

Eesti Majas ⊙ Kõik teretulnud!

Timmas

ERINÄITUS PEAMISELT ONTARIO TALUMAASTIKEST 16.—22. nov. 1978

FAIRWAYS GALLERY, 1400 Dixie Rd., Mississauga
(lõuna pool Queen Elizabeth Highway)

Avaõhtu on neljap., 16. nov. kell 6—9 õ. Galerii ajad: esmaspäevast neljapäevani ja laupäeval kl. 3—7 õ., reedel kl. 4—8 õ., pühapäeval kl. 1—5 p.l.

Toronto Eesti Seltsi loeng

„VABADUSVÕITLUS ENNE JA TÄNAPÄEVAL"

Kapten August Nõmmik SK dipl.

Vabadusvõitluse nädala tähistamise puhul korraldatakse loeng 16. nov. 1978. a. algusega kell 7.30 õ. Toronto Eesti Maja väikeses saalis.

KÕIK TERE TULEMAST! TORONTO EESTI SELTS

EESTI MAJA VÄIKESES SAALIS
24., 25. JA 26. NOVEMBRIL
ARVILLE PUSTRÖM-UUS

MAALIDE NÄITUS

AVATUD: reedel kl. 11—10 õ., laup. 10—10 õ., pühap. 11—10 õ.

TORONTO E. VÕITLEJATE ÜHING korraldab

Vabadussõja alguse 60. aastapäeva tähistamise

laupäeval, 25. nov. 1978 ⊙ Koosviibimine peolauaga

Toronto Eesti Maja keskmises saalis algusega kell 7.00 õhtul

Avasõna: TEVÜ esimees A. KALA ⊙ Päevakohane kõne: Ottawa Võitlejate Ühingu esimees R. PIIRVEE ⊙ Vabadussõjast osavõtnute austamine ⊙ Tervitusi ⊙ Solist SILVIA PREEM, klaveril G. ILTAL ⊙ Tantsuks G. ILTALI orkester ⊙ Osavõtumaks isikult 12 dollarit ⊙ BAAR

Laudade ettetellimisi M. Niinvee kuni 20. nov. tel. 284-4970.

EESTI RAHVUSTEATER

Laupäeval, 25. novembril kell 7.30 õhtul Lawrence Park Collegiate auditooriumis 125 Chatsworth Dr. (Lawrence West ja Avenue Rd.)

A. H. Tammsaare 100. juubeliaasta lavastus

ELU JA ARMASTUS

Pääsmed eelmüügil: Abistamiskomitees Eesti Majas tel. 461-1344, Pokos 767 Mt. Pleasant Rd. tel. 488-2078 ja etenduse õhtul kohapeal alates kella 6.00

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $32.—, poolaastas $18.— ja veerandaastas $9.50, kiripostiga aastas $53.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $35.—, poolaastas $19.— ja veerandaastas $10.50. Kiripostiga USA-s: aastas $58.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.50.

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $69.—, poolaastas $34.50 ja veerandaastas $18.—.

Aadressi muudatus 40 c. — Üksiknumbri hind 40 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Kas ajutine populaarsus?

Ameerika Ühendriikide kommentaatorid ja poliitilised vaatlejad kinnitavad ringküsimuste põhjal, et president Carteri populaarsus on viimasel ajal märgatavalt tõusnud. Muudatused Ühendriikide rahva hoiakus presidendi võimete hindamisel on paljude asjatundjate arvates tingitud tema suurtest edusammudest Kesk-Idas rahu saavutamiseks ehkki see edu on praegu ainult näiline ja väga küsitava väärtusega, kuna läbirääkimised Iisraeli ja Egiptuse vahel takerduvad tihti ummikusse ja liiguvad ameeriklaste vahelesekkumisel vaevaliselt lahenduse suunas edasi. Jääb isegi selline mulje, et kui Egiptus jääb oma praeguste nõudmiste juurde ja seob Egiptuse-Iisraeli vahelise rahulepingu Jordani läänekalda tuleviku lahendamisega, siis jääb rahu juutide ja egiptlaste vahel vaatamata suurele reklaamile ja Nobeli rahuauhindade jagamisele Beginile ja Sadatile alla kirjutamata.

Meie oleme juba varem tähelepanu juhtinud sellele, et Kesk-Ida probleemide lahendamine on võtnud Ühendriikide presidendilt, välisministrilt ja diplomaatidelt nii palju aega ja energiat, et selle kõrval on jäänud kõik teised väga pakilised välispoliitilised probleemid unarusesse. Eriti on seda märgata Iraani praeguse kriisi lahendamisel, kuid samuti ka Lõuna-Aafrika probleemidele lähenemisel, mis on kujunenud tõsiseks tuleprooviks Ühendriikide paiguti segadusesse viivale ja häirivale diplomaatiale.

Aafrikas valitseb praegu suhteline vaikus — aga kui kauaks? Rodeesia preventiivrünnakud Rodeesia mustade terroristide ja partisanide laagritele Sambias ja Mosambiigis on võtnud partisanidelt mõneks ajaks isu uute kallaletungide ja terroriaktsioonide teostamiseks Rodeesia territooriumil, kuid see ei kõrvalda võimalust, et ühel heal päeval alustavad uuesti organiseeritud meeskonnad venelaste varustusega ja kuuba sõdurite toetusel uusi rünnakuid üle piiri Rodeesiasse. Sel puhul jääb küsida, kas ameeriklased jatkavad ikka veel oma moraalse toetuse andmist kommunistide sõiduvees ujuvatele partisanidele ja nende juhtidele või hakkavad nad lõpuks toetama Rodeesia peaminister Ian Smithi, kes on moodustanud koostöös mustade mõõdukate juhtidega ülemineku ajavalitsuse, kelle ülesandeks on Rodeesia tuleviku kindlaks määramiseks ja võimu üleandmiseks mustadele vabade valimiste korraldamine.

Samuti on Ühendriigid koos Liitunud Rahvaste Organisatsiooniga sattunud ummikusse Namiibia küsimuse lahendamisel. LRO kavade kohaselt tuleks Namiibias järgneval aastal korraldada demokraatlikud parlamendivalimised, kuid selline pikk ettevalmistusaeg annab võimaluse vanelaste toetusel opereerival partisanide organisatsioonil Edela-Aafrika Rahvaste Organisatsioonil (SWAPO) teha valimisteks ettevalmistusi ja ässitada rahvast hääletama SWAPO kommunistlikele kandidaatidele. Sellest hädaohust ette ruttamiseks kuulutas Lõuna-Aafrika, kes praegu kontrollib oma sõjaväega Namiibiat, seal valimised välja juba detsembris. Praegu on USA-le suureks probleemiks, kuidas neid valimisi Namiibia tuleviku huvides koordineerida, eriti kui SWAPO juhid on deklareerinud, et nad ignoreerivad detsembris toimuvaid valimisi. Praktiliselt tähendab see seda, et nad laiendavad oma terrorirünnakuid, saades selleks üha rohkem abi venelastelt ja kuubalastelt.

Ühendriikides on koos teiste läänerriikidega kaalutud Lõuna-Aafrikale surve avaldamist käesoleval aastal plaanitsetud valimiste ärajätmiseks. Üheks survevahendiks oleks majanduslike sanktsioonide rakendamine Lõuna-Aafrika vastu, kuid sealjuures peavad Ühendriigid ja teised läänerriigid silmas pidama, et nad keeravad kraanid kinni ka kroomi väljaveole Rodeesiast ja Lõuna-Aafrikast. Kõrgekraadiline kroom on aga hädavajalik roostevaba terase ja maailmaruumiajastu metallide valmistamiseks ning sealjuurs ei saa unustada, et Lõuna-Aafrika ja Rodeesia annavad praegu 89 protsenti maailma kroomi vajadusest.

Kõiki neid välispoliitilisi tupikuid arvestades ootab president Carterit ees suurte probleemide lahendamine, mis on seda raskem, et ameeriklaste välispoliitika on sageli käinud väga kõveraid ja keerulisi radu. Kui presidendi populaarsuse tõusu seotakse teatava eduga Iisraeli-Egiptuse läbirääkimistel, siis eelolevate probleemide ulatust, sügavust ja suurust arvestades on see edu ajutine ning võib kiiresti hajuda uute raskuste ja ameeriklasi häirivate vahejuhtumite esile kerkimisel.

K. A.

Kesk-Ida rahuläbirääkimised. Moshe Dayan: „Ma kunagi ei uskunud, et meie satume Jordani jõe läänekaldal lendliva kiisi.“

N. Liit suurendab sõjajõudusid põhja sektoris

Norralased ei pea olukorda siiski ohtlikult pingeliseks

BODÖ, Norra — Nõukogude Liit on käesoleval aastal suurendanud umbes 50% ulatuses oma laevastiku tegevust NATO põhjaliini osas, räägitakse kõrgetasemelistest Norra sõjalistest allikaist. Viimane arengujärk sel strateegiliselt tähtsal alal on N. Liidu laevastiku suurima, 14.000 tonnise invasioonilaeva „Ivan Rogovi“ saabumine Murmanskis asetsevasse N. Liidu põhjapoolseimasse laevastiku tugikohta.

Bodös, Põhja-Norras oleva NATO baasi sõjalised asjatundjad on märganud, et N. Liit võib nüüd mobiliseerida nii Petshenga (endise Petsamo) lähedusse asetatud merejalaväepataljoni ning osa Murmanski piirkonnas olevast motoriseeritud jalaväediviisist.

NATO ringkondades arvatakse, et N. Liidu aatomjõul liikuva jäälõhkuja kavatsuseks on avada Põhja Jäämerel laevatee, mis ühendaks N. Liidu Vaikse ja Atlandi ookeanide laevastikud.

NATO põhjapoolsete üksuste juhataja inglise kindral Peter Whitley peab tõeneäoliseks, et N. Liit avab laevatee Barentsi merelt põiki läbi Põhja Jäämere Beringi väinani. Uue olukorra tõttu on NATO alustanud plaanitsema vahendeid, millega võidakse kiiresti toimetada üksuste täiendusi Norrasse.

NATO ringkondades kardetakse ka, et võimaliku kriisi saabumisel katsuvad nõukogude invasioonilaevad tungida Põhja-Norrasse, kus on paremad kaitsevõimalused.

Norra sõjalistes ringkondades arvatakse, et samaaegselt N. Liidu maajõud tungiksid edasi Norra piiri suunas läbi Soome territooriumi.

Norra sõjalised asjatundjad ei usu sellesse, et suurem piiri ületamine võiks toimuda Ruija juures, kus Norral ja N. Liidul on 320 km pikkune ühine piir. Seal sel raskel maastikul edenemine võtaks Norra läänerannikule jõudmiseks vähemalt nädal aega.

Sel põhjusel on Norra asetanud oma maavägede peaosa põhjabrigaadi põhja poole Narvikit Soome piiri lähedusse. Norra on taotlenud NATO juhtkonnas läbi suruda seisukohta, et NATO üksuste täienduste saabumist Põhja-Norrasse tuleks kiirendada, kui on ähvardamas kriisiolukord. Norra on juba mõnda aega käinud NATO-liitlastega nõupidamistel, et saada juba ette sõjamaterjali võimalike täiendusüksuste jaoks, eriti Inglismaalt ja Kanadast.

Nõupidamised on jõudnud nii kaugele, et lahendada olevat veel vaid mõned küsimuse tegeliku rakendamisega seotud punktid, öeldakse norralaste poolt.

Kuigi N. Liit on suurendanud sõjalist tugevust Murmanski piirkonnas ja kuigi Norra suhted oma suure idanaabriga on viimasel ajal jahenenud, näevad norralased selles küsimuses siiski ainult „nõrka pingeolukorda“.

Kommentaarid

Ühendriikide senaator S. I. Hayakawa on andnud jutuajamise ajakirjale „U.S. News & World Report“, milles ta kritiseerib Ühendriikide kõikuvat ja musti terroriste soodustavat poliitikat Rodeesias. Kuid senaator Hayakawa, kes torkas silma oma erakordselt kindla hoiakuga Berkeley ülikooli rektorina mässuliste õliõpilaste korrale kutsumisel ülikoolinoorte „revolutsiooni tegemise“ päevil, ei arvusta mitte ainult Ühendriikide valitsuse hoiakut Rodeesias vaid üldiselt maailmaasjade ajamisel. Senaator Hayakawa leiab, et Ühendriikide välispoliitika on väga kõhklev ja kartlik, arvestades teiste riikide arvamistega ja kommentaaridega ning olles eriti tundelik Moskvast lansseeritud kriitika vastu.

Senaatori arvates tunnevad Ühendriigid hirmu, et Aafrika riigid ei kiida heaks ameeriklaste poliitikat. Ta mainib, et Rodeesia piiririigid on erakordselt nõrgad ja majanduslikult mahajäänud, kes on varustatud vene relvadega. Nendel riikidel puudub sisemine jõud, kuid meie oleme nende ees hirmul kusjuures meid paralüseerivad meie oma kartused. Ja lõpuks ütleb senaator:

„Mul on praegu häbi, et Ühendriigid kardavad Venemaad. Pagan võtaks — Venemaa peaks meid kartma. Iga oma sammu puhul kalkuleerime meie: „Mis ütlevad venelased selle kohta.“ Põrgu sellega, mis nad ütlevad. Nemad peaksid iga oma sammu puhul küsima: „Mida ütlevad selle kohta ameeriklased?“

Kahju ainult, et Ühendriikides on ainult üks senaator Hayakawa. Kui neid oleks rohkem, siis oleksid ka ameeriklased päris kindlasti suutelised ja võimelised oma mõju maailmas vastavalt oma tugevusele ja jõule maksma panema.

*

Kuivõrd jäägitult on kõik eluavaldused N. Liidus partei ja diktaator Leonid Brezhnevi käpa all, see selgus eriti kujukalt äsja Filipiinidel toimunud male maailmameistrimatshi lõppemisel. N. Liidu malemeister Anatoli Karpov suutis teatavasti suure vaevaga võita oma väljakutsujat vene pagulast Viktor Kortshnoid, kuid juubeldus vene leeris oli suur ja Karpovi võitu iseloomustati Moskva propagandaorganite poolt kui sotsialismi võitu kapitalismi üle.

Brezhnevi käsi ulatub isegi Moskvast Filipiinidele, kuna Karpov ei julenud seda võitu tunnistada enda saavutuseks, vaid delegeeris saadud au Brezhnevile ja parteile. Nii saatis Karpov pärast võitu Brezhnevile järgmise telegrammi: „Mul on õnn raporteerida, et matsh maailmameistri nimetusele lõppes MEIE võiduga. Võtke, kallis Leonid Iljitsh, vastu südamlik

(Järg lk. 3)

Kuidas Eestis tehakse õiget ajalugu

„Chicago Tribune“ toimetusliige Jim Gallagher selgitab olukorda Tallinnas, peamiselt poliitilisest vaatepunktist. Üks ajaloo üliõpilasi on temale jutustanud palju, kuid palunud nime mitte avaldada, sest siis ta arreteeritakse ja saadetakse Siberisse.

Okupeeritud Eestis olevat suur arv pealekasvanud isikuid, kes tegelevad „illegaalse ülesandega“, uurida Vabadussõja sündmusi ja Eesti iseseisvusaega. Nõukogude võim võltsib Eesti ajalugu; eriti koolides, kus noortele õpetatakse, et 1918—1920. a.a. toimunud sõjasündmused olnud ainult tööliste püüdlus kommunistliku süsteemi kehtestamiseks.

Venelased kipuvad asuma Eestisse, sest elustandard Eestis on kõrgem kui N. Liidus ja tarbekaupu on rohkem saada. Eraautode omanike arv Eestis on kolm korda suurem kui on N. Liidu keskmine.

Ajakirjaniku küsimusele, kas eestlastel on ühised eesmärgid vene dissidentidega, vastas noormees, et ühine on ainult soov, et nõukogude süsteemile tuleks lõpp. Kuid venelastel on oma ja eestlastel oma probleemid, ja eestlased soovivad oma probleeme lahendada omal, eesti viisil.

Ameerika ajakirjanik avaldab kirjelduse juures kokkuvõtliku ülevaate Eesti, Läti ja Leedu ajaloo ja suuruse kohta, samuti ka Balti riikide maakaardi.

Vabadussõja vaim

Eestlased on pidanud palju raskeid võitlusi oma maa ja rahva vabaduse ja olemasolu säilitamiseks. Kõik need heitlused on toimunud mitmekordselt ülekaaluka vastase vastu. Tihti on ka mitme vaenlasega samal ajal tegemist olnud.

1918. aastal polnud olukord meie rahvale ka mitte parem. Ehkki kommunistlik Venemaa võitles tol ajal ka mujal, oli tal küllaldaselt inimmassi paisata meie, mitte millegist loodud, väikese armee vastu. Heitlus sellise massiga polnud kerge, liiatigi kui samal ajal hambuni relvastatud Landeswehr tiivalt kallale tungis.

Eesti sõjamees aga teadis, et kaotus oleks Eesti rahva häving ning võitles ülima jõupingutusega võidukа lõpuni. Ja nagu me nüüd näeme, oli neil õigus, tuline õigus!

Paljud Nõukogude Venemaa piirides olevad rahvad kadusid peaagu juba esimese kaheküme aastaga, nagu näiteks meie hõimlased ingerlased,

kellele Tartu Rahulepingu põhjal pidi antama autonoomia. Teise maailmasõja ajal leidsime neid eksisteerimas ainult üksikute perekondadena laiali paisatuna Peipsi järve taga. Rahvas kui selline oli aga kadunud oma asukohamaalt.

Sama oleks juhtunud ka eestlastega!

Vabadussõja võit aga hoidis ära selle katastroofi. Kahekümne aastane iseseisvuse aeg istutas eestlaste hinge tugevuse, mida ükski venelaste surve ei ole võimeline murdma. Sellepärast ka kõik niiidsete okupantide püüded, hävitada Eesti rahvas rahvusena, pole andnud tänaseni silmapaistvaid tagajärgi, vaatamata viieteistkümne protsendi eestlaste küüditamisele Venemaa tühimaadele ning meie iseseisvuse aegsete juhtide hävitamisele.

Tõenäoliselt, see kahe maailmasõja vaheline vabadusperiood, mis valitses tol ajal kogu Ida-Euroopas, kujuneb kord surmahoobiks Nõukogude Liidule. Oodatakse ainult parajat aega selleks.

Vabadust nautinud inimene ei lepi kunagi orjusega, liiatigi võõra rahva poolt peale surutud orjusega. See murtakse varem või hiljem.

Sellepärast on Vabadussõda eesti rahvale asendamatu tähtsusega, mida ükski eestlane ei saa kunagi unustada. Peame seda aga meelde tuletama meie kasvavale põlvkonnale. Seda silmas pidades on Ülemaailmne Eesti Vabadusvõitlejate Keskus kuulutanud novembrikuu viimase nädala, mil algas Vabadussõda, Eesti Vabadussõja Nädalaks, üleskutsudes kõiki eestlasi seda tähistama.

Sellega tuletame igal aastal meelde seda kangelaslikku võitlust, selle algust ja käiku ning ülimat väärtust Eesti rahvale.

Kinnitame oma põlisele vaenlasele venelasele, et eestlaste Vabadussõja vaim, mis murdis nende võimu kord meie kodumaal, püsib edasi. See vaim viis meid võitlustesse Teise maailmasõja ajal venelaste vastu ning see murrab ka praeguse orjaikke meie kodumaal.

A. JURS
ÜEVK esimees

Rahvuste Sõpruse Orden okup. Eesti peapiiskopile

Kodumaal tähistas oma 70. sünnipäeva Eesti Evangeelse Luteriku Kiriku peapiiskop Edgar Hark. Ta on sündinud 8. oktoobril 1908. a. Tartus. Lõpetas 1928. a. Tartus Treffneri gümnaasiumi ja jätkas oma õpinguid Tartu Ülikooli usuteaduskonnas. Pidas oma prooviaasta Torma ja Paide kogudustes, ordineeriti 29. märtsil 1936, mille järel asus õpetajana tööle Mustvee ja Tudulinna kogudustes.

E. Hark läks mobiliseerituna Venemaale, tehes kaasa raske sõjatee. Pärast sõda asus jälle oma endise koguduse juurde Mustvees tööle. 1946. a. alates oli Torma õpetajaks, 1949. a. valiti ta Tartu praostkonna praostiks ja 1954. a. sai ta Tallinna Kaarli koguduse õpetajaks. EELK Konsistooriumi koosseisu kuulus ta alul assessorina, hiljem peapiiskopi alalise asetäitjana. Pärast peapiiskop A. Toominga surma sai ta 19. okt. 1977. a. peapiiskopi asetäitjaks ja 31. mail 1978. a. valiti ta Kirikukogu koosolekul uueks EELK peapiiskopiks.

Tema 70. sünnipäeval puhul autasustati teda, „patriootliku tegevuse eesti rahu kaitseks“, N. Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega Rahvaste Sõpruse ordeniga.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

18. ja 19. nov. on valvearstiks dr. A. Mae, tel. 493-7231.

25. ja 26. nov. on valvearstiks dr. R. Pahapill, tel. 921-7777.

Ida-Euroopa turistidele taotletakse Kanadasse jäämise võimalusi

OTTAWA — Asja parlamendi täiendusvalimistel föderaalparlamenti valitud ukraina päritoluga Yuri Shymko esitas parlamendile ettepaneku, et nendele isikutele, kes saabuvad turisti viisadega Ida- ja Kesk-Euroopast Kanadasse külaskäigule, tuleks anda võimalus Kanadas viibimisel taotleda maandunud immigrandi staatust. See ettepanek baserub 17. oktoobril avaldatud immigratsiooniministri teadaandele, et Liibanonist Kanadasse saabunud külalised võivad Kanadas taotleda maandunud immigrandi staatust. Yuri Shymko ettepanek tuleb parlamendis arutusele käesoleval parlamendi istungjärgul.

„Poola Beria" Torontos külaskäigul

Toronto ajaleht „Sun" kirjutab oma möödunud reedeses numbris, et Torontosse on saabunud oma tütrele külla Poola endine julgeolekupolitsei ülem Stanislaw Radkiewicz, kes on tuntud „Poola Beria" nime all. Radkiewicz oli Poola julgeolekuteenistuse ülem sel ajal kui Stalin võttis üle Poola 1940-nendate aastate lõpul ja 1950-nendate aastate algul ning tema juhtimisel kadusid paljud kommunistliku rezhiimi vastased poolakad jäljetult. Kohalike poola organisatsioonide juhid on väga häiritud Radkiewiczi Torontosse saabumise pärast ning nende arvates ei oleks seda Moskva kannupoissi ja Vene KGB lakeid kunagi tohtinud lubada tulla Kanadasse.

◊ Seattle piirkonna keskkoolide stipendiumi-võistlustel jõudis poolfinaali Sylvia Astrid Kistler, silmaarst Olga Ristso-Kistleri ja füüsik Walter Kistleri tütar. Tuhandete võistlejate hulgast sealses piirkonnas poolfinaliste oli üldse 135.

KAI KÄÄRID

MAALID MÜÜGIL suures valikus. Helistage ette 225-5595.

390 Princess Ave., Willowdale

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

tänu selle isaliku hoolitsuse ja tähelepanu eest, mida ilmutati minu ja meie delegatsiooni suhtes matshi ettevalmistamise ja läbiviimise ajal. Kinnitan, NLKP Keskkomiteele, NSV Liidu Ülemnõukogu presiidiumile, Nõukogude valitsusele ja isiklikult Teile, Leonid Iljitsh, et rakendan tulevikus kõik jõupingutused nõukogude malekoolkonna kuulsuse suurendamiseks."

Ning sellele truualamlikule Brezhnevi ja partei kummardamisele järgnes Leonid Iljitshilt Karpovile telegramm, milles muu hulgas mainiti: „Kogu meie maa tunneb uhkust selle üle, et Te näitasite raskes ja visas võistluses üles kõrget meisterlikkust, vankumatut tahet ja mehisust, ühesõnaga, meie nõukogude iseloomu ... Soovin Teile tugevat tervist, õnne ja silmapaistvaid võite, mis toovad kuulsust meie suurele kodumaale."

Need telegrammid näitavad, et nõukogude maletajad võistlevad ainult parteile, N. Liidu diktaatorile ja „suurele kodumaale" au ja kuulsuse toomiseks ning et iga punase Venemaa maletaja võit ei ole üksikisiku võit vaid „meie" võit, mis on saavutatud ainult Brezhnevi taoliste diktaatorite ja kommunistliku partei juhtimisel ning maletajatele „sotsialistliku aju" sissemonteerimisel.

AMI

ALNA

TORONTOS

Piduülikondade rentimine

Ülikonnad ja pluksid tellimisel

437 DANFORTH AVE.
Tel. 463-8104

Montrealis kohalikus baptisti kirikus toimus nauditav ja heakvaliteediline vaimulik kontsert, kus esinesid Torontost kohale saabunud külalisesinejad. Vasakult: Kalju Raid, (tshello), Asta Kaups (soololaul), Peeter Kaups (orel) ja Chares Kipper (klaver). Foto: E. Sügise

ESTO-80 laulupeo laulude raamat valminud

Rootsis toimusid suurpidustuste juhtkonna nõupidamised laevasõidul

STOKHOLM (EPL) — ESTO-80 peakomitee kasutas praegu nii moes olevat konverentsi-vormi oma järjekordseks nõupidamiste- ja koosolekutesessiooniks — need toimusid nimelt laevareisil Ahvenamaale ja tagasi 24 tunni jooksul. Teistlaadi konverentsist, mille kulud osavõtjad kandsid ise, võttis osa 30 peakomitee liiget 39-st, mis oli seega otse rekordiline osavõtutiheduselt.

Aeg oli efektiivselt ära kasutatud ja koosolekud algasid juba pärast Stokholmist lahkumist toimunud õhtusöögi, kestes hilise tunnini. Ja pühapäeval, pärast paarituntnist vaba aega Marjehamni külastamiseks, kestsid koosolekud viis tundi järjest kuni Stokholmi saabumiseni.

„Prinsessani" pardal, milline on suurimad Ahvenamaa liini laevadest, on eeskujulikud konverentsiruumid ja kõik muud võimalused, m.h. ka saun ja kino.

Viimast kasutati hiljuti Ameerikas valminud Baltimore'i ESTO-76 uue professionaalse tasemega filmi vaatamiseks, mille Kanadast saabunud Toronto ja Baltimore'i liikumislavastuste korraldaja Toomas Metsala oli kaasa toonud. „Premjäär" filmile oli peakomiteele mitte ainult ideede andjaks, vaid ka vastutuse meenutajaks — see näitas üliselgelt, kui suure üritusega on tegemist. Ja samal ajal kui hästi seda tehti USA-s.

Film on kahtlemata parim, mis senini on ülemaailmsetest üritustest vändatud.

Peakomitee laevakonverents tähistas õieti uut ajajärku ESTO-80 ettevalmistusis. Seni tehti n.ü. sisemist tööd, mis vast väljaspoole nii palju silma ei paistnud, kuna lahendada oli rohkeid keerukaid probleeme. Need on nüüd kas lahenenud või lahenemas. Nagu koosolekutelt selgus, osutub edaspidi võimalikuks tihem ja korrapärasem informatsioon avalikkusele kui ka kohalikele komiteedele ja teiste maade komiteedele.

Momendil on valminud ESTO-80 laulupeo lauluderaamat ja see on, nagu selgus juba välja saadetud osavõtvatele kooridele ja lauljatele.

Nii siis võib laulupeo muusikaline ettevalmistus käiku minna. Lähematel nädalatel lähevad välja samuti rahvatantsude ja liikumislavastuse juhised.

Nagu ESTO-80 peakomitee esimehe Richard Norvelli kui ka Kanadast tulnud Toomas Metsala seletustest selgus, on huvi Stokholmi-pidustuste vastu suur nii Rootsi kui ka teiste maade eestlaskonnas — USA-s on käiku läinud juba operatsioon „Läänetuul" ühisreisiks ja sõitjate registreerimine käigus.

Novembrikuul alustab taolise lennuoperatsiooni korraldamisega ka Kanada.

Peakomitee koopteeris koosolekutel juurde uusi liikmeid, kes olid ka isiklikult kohal ja võtsid osa tööst. Nii valiti rahvatantsu koordineerijaks Ameerika mandri ulatuses Toomas Metsala Torontost, kes oli selle ala üldjuhiks eelmistel Estodel. Kuna enamik rahvatantsijaist tuleb Põhja-Ameerika mandrilt, siis on oluline, et tantsude tihtlustamine ja juhtimine on vilunud asjatundlikes kätes.

Veteranide, s.o. sõjameeste toimkond sai juhiks Valter Soo, kes on Eesti Ohvitseride Kogu Rootsis juhatuslilge.

Toimkonna loomine otsustati juba peakomitee moodustamisel, ent senini polnud vastav toimkond saanud isikulist koosseisu, ega tööle asunud. Nüüd on isikuline koosseis koopteeritud, esimesed koosolekud peetud ja töö käiku lastud.

Raivo Randes, kes algselt oli ballitoimkonna esimees, võttis nüüd vastutuse üle noortetoimkonna juhtimise eest. Toimkond on ümberorganiseeritud ja töö käiku läinud.

Ballitoimkonna uueks esimeheks valiti Siim Saare, kelle õlgadele langeb tõenäoliselt kahe balli korraldamine Stokholmi raekoja (Stadshuset) Sinises ja Kuldses saalis.

Intensiivse konverentsi pausidel jõuti ka süvendada omavahelist kontakti ning arutada probleeme individuaalselt.

Baltimore'i Esto-filmi tunnipikkune demonstratsioon oli konverentsi kulminatsiooniks ja manitsuseks, et töö tuleb teha sama hästi.

(EPL/K).

Eesti Rahvusfond protesteerib

Venelased kasutavad Tallinna olümpia-regatti propagandaks

STOKHOLM — Ajakirjanduse teatel toimub Rahvusvahelise Jahtklubi Uniconi (IYRU) kongress Londonis novembris, kus arutatakse ka 1980. a. Tallinna olümpia regati küsimusi. Pressi informatsiooni järgi on IYRU juba varem kritiseerinud olümpia korraldajate ettevalmistusi ühenduses Balti regatiga Tallinnas k.a. 10.—19. augustil, millest kutsuti osa võtma esindajad ainult 12 riigist IYRU 74 liikmesriigi hulgast, samuti olümpiaeelmängude ühendamist spartakiaadiga.

On ilmne, et N. Liit eesotsas L. Brezhneviga tahab olümpiamänguid ärakasutada poliitiliselt, kuna isegi sovjeti viisnurk on asetatud olümpiaembleemi tippu. N. Liit tahab korraldada olümpiamänge oma poliitilistel eesmärkidel, soovides teha ühenduses nendega igasugust sovjeti propagandat. Sama tegi Hitler 1936. a. Berliini olümpiamängudega.

Saadud informatsiooni kohaselt stardiks olümpia regatt Tallinnas 1980. a. 21. juulil N. Liidu lipu all, seega samal päeval kui Eesti ja teised Balti riigid tunnistati sotsialistlikeks vabariikideks 1940. a.

Regati start sümniks seega samal päeval kui okupatsioonivõimud tähistavad sovjeti-vene okupatsiooni 40. aastapäeva Tallinnas.

Teatavasti ei ole lääneriigid eesotsas USA-ga seni tunnustanud varem iseseisvate Balti riikide, Eesti, Läti ja Leedu anastamist. Vabas maailmas asuvad eestlaste keskorganisatsioonid on alustanud venelaste sammude vastu proteste, milledega nüüd on ühinenud ka Eesti Rahvusfond Rootsis.

H. KIRIK
Insurance Agency

KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Vabadussõja alguse tähistamine Montrealis

Montreali Eesti Võitlejate Ühingu ja skautlike noorte ühisel korraldusel toimub reedel, 18. nov. algusega kell 7 õ. Jaani kiriku saalis Eesti Vabadussõja alguse ja skautlike noorte vanematepäeva pidulik aktus. Kõnelejaks on Walter Pent Ottawast, deklameerib Linda Lestal. Hundude kõnekoor esitab palve ja „Tõuse mu rahvas ja maa".

UUDISEID KODUMAALT

Tallinnas on liiklusõnnetustel viimasel ajal sagenenud tagant otsasõidud. Septembrikuul registreeriti keskmiselt 12 õnnetust päevas, kusjuures iga kolmas õnnetus oli tagant otsasõit.

*

8. septembril sai autoõnnetusel surma Haapsalu I keskkooli 5 klassi õpilane Marge. Tütarlaps elas Paralepas. Õnnetuse päeval olid vanemad kodunt ära, kui Marge võttis koolist koju jõudes isa jalgratta, mis kaugeltki ei vastanud sõitja kasvule ja sõitis sellega Haapsalusse. Et tüdruk ei tundnud liikluseeskirju, siis sõitiski ta märgi „Ringliiklus" juures keelatud suunas. Vastu tuli parajasti järelveokiga veoauto, tüdruk ehmus ja tahtis rattalt maha tulla, kuid ratta kõrguse tõttu see ei õnnestunud ja Marge kukkus otse vastu tuleva auto järelveoki alla.

*

12. septembri hommikul ootasid Võru-Haanja tee 8. kilomeetril oleva ooteruumi juures kooliõpilased bussi tulemist.. Kui buss Võru poolt nähtavale ilmus, hakkasid kõik lapsed kohe üle tee jooksma, kuna buss peatus vastas teepoolel. Vastassuunast tuli Munamäe sovhoosi veoauto. Selle juht nägi küll sagivaid lapsi, aga ei osanud arvata, et need teele ette jooksevad. Laste tähelepanu oli suunatud ainult lähenevale bussile ja veoautot nad ei märganud. Viimasel hetkel püüdis autojuht küll teha kõik mis võimalik, pidurdas ja keeras teelt põõsastesse, aga Haanja 8-klassilise kooli I klassi õpilane Heidi sai auto tagumiselt nurgalt surmava löögi.

*

14. septembril kell 5.10 p.l. sõitis Võru-Krabi-Vastse-Roosa teel Varstu sovhoosile kuuluv veoauto, kastis kümmekond Krabi kooli õpilast, kuna sovhoosi buss oli katki. Kuna lapsed tuli koolist ära tuua, siis jäi direktori pilk peatuma just sellel veoautol, mille tehniline seisukord ei vastanud liikluseeskirjadele. Inimeste jaoks polnud sõiduk üldse kohandatud, isegi pingid olid lihtsalt lahtised autokastis. Autojuhil oli seljataga pikk väsitav tööpäev. Selline hoolimatus maksiski kätte. Juht jäi rooli taha magama ja sõitis 37. kilomeetril ligi 3 meetri kõrgusest kaldast alla. Auto paiskus ümber ja Krabi kooli I klassi õpilane Einar sai surma.

*

Üldse olid esimesed koolipäevad Eestis õpilastega õnnetuste rohked. 4. septembril sai liiklusõnnetusel surma Tallinna I keskkooli õpilane Kaido, 7. septembril jäi maanteele elutuna lamama Adavere kooli V klassi õpilane Kalle. Kokku septembrikuu esimesel poolel sai Eesti teedel-tänavatel surma 5 ja vigastada 14 last. Neist olid 13 juhul lapsed ise liikluseeskirjade rikkujad.

*

Tallinnas Kingissepa tänaval asuvas majas nr. 42 ei taha tänavu radiaatorid soojaks minna. Kuigi kõikjal linnas hakati maju soojendama juba 15. septembril, jäid selle maja toad endiselt jahedaks. Majas elab 70 perekonda, nendel ka väikseid lapsi. Viimaste pärast ongi mure, et need võivad haigestuda. Pärides miks ruumid on külmad, vastati täitevkomitee Kapitaalehituse Valitsuses, et ega see elamu ainus ole, kus elanikud külmetavad. Lepingu järgi pidanuks juba 15. septembriks kõik küttega seotud tööd olema lõpetatud, kuid tsentraalkütet käiku ei saada. Peale kaebuste esitamist lülitati tsentraalküte küll sisse, kuid radiaatorid olevat vaevalt soojaks tehtud.

*

Eestis on veidi murelikke mõtteid tekitanud vihmase suve tõttu mädanema läinud kartulisaak. Tuletakse meele, et enne kartuli Eestisse jõudmist oli maaelanikel sageli skorbuuti kuna peamine toiduaine leib, et sisalda askorbiinhapet. Kartul on ka praegu kodumaal eestlastele peamiseks C-vitamiini allikaks. Nüüd juhitakse tähelepanu, et aedviljarikas toit on tervislik. Eelmiste aastate kogmused on näidanud, et kevadel ja suve esimesel poolel jääb eestlaste toidulaud aedviljakesisemaks. Nii polnud käesoleva aasta veebruarikuu lõpul Tallinna köögiviljakauplustes küllaldaselt porgandit ja värsket kapsast, juba aprillikuu algul anti Tartus EPA sööklas kartuli asemel makarone.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$32.—	$35.—
Poolaastas	$18.—	$19.—
Veerandaastas	$ 9.50	$10.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$53.—	$58.—
Poolaastas	$28.—	$30.—
Veerandaastas	$15.—	$16.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $69,—, poolaastas $34.50, veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 40 centi. Üksiknumbri hind 40 senti.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „.....“ ..... 197..... Tellimise katteks lisan $ ..... sünjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

OMA KALLIST ABIKAASAT JA ISA

ALEKSEI JAANVERE't

sündinud 20. jaanuaril 1914 Saaremaal
surnud 31. oktoobril 1978 Burnabys, B.C.

sügavas leinas mälestavad

abikaasa ARMILDE
poeg MICHAEL
tütar MAIE ja ERIC RICHARD'S

ARMAST

VIRVE ÜTSMÜTS'i

leinab

ARNO

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ● 489-8802

KIRIKUD

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 19. nov. JUMALATEENISTUS kell 11 homm.

Pühap., 26. nov. surnutepüha JUMALATEENISTUS kell 4 p.l. Armulaud. Jutlustab külalisõpetaja Elmar Pähn.

Surnutepühal laulab koguduse segakoor.

Pühap., 3. dets. esimene Kristuse tulemise püha KONTSERT-JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul.

Õpetaja kõnetunnid teisip. ja neljap. 6—8 õ. kiriku käärkambris.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
317 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
34 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

PIIBLIPÜHA JUMALATEENISTUS pühapäeval, 19. novembril kell 11 hommikul. Teenivad õpetajad O. Puhm ja A. Jalonen, koguduse esimees T. Tralla ja juhatusliige T. Kass. Solist Elna Libe. Orelil Inga Korjus.

PIIBLITUND kell 10 hommikul. PÜHAPÄEVAKOOL kell 11 hommikul. Lastekoori harjutus kell 10.15 hommikul.

SURNUTE MÄLESTUSPÜHA JUMALATEENISTUSED ARMULAUAGA pühapäeval, 26. novembril. Esimene teenistus kell 11 hommikul. Laulab Cantate Domino C. Kipperi juhatusel. Teine teenistus kell 6 õhtul. Jutlustab õp. R. Reinaru. Laulab Noortekoor Lootus R. Lindau juhatusel.

Noortekoor Lootuse harjutused esmaspäeviti kell 8 õhtul naisringi ruumides.

NAISRINGI kokkutulekud igal kolmapäeval kell 6 õhtul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kella 6—8 õhtul. Tel. 483-5847, 483-4103.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühap., 19. nov. kell 3 p.l. SURNUTEPÜHA JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raag'i juhatusel. Laululehed.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja H. Söderholm
177 Blantyre Ave., Scarboro, Ont. M1N 2R6. Tel. 691-3184.

Pühapäeval, 19. nov. kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb misjonär dr. Ernst Grimm, laulu-ettekandeid.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 19. nov. kell 11 homm. koguduse 29. aastapäeva JUMALATEENISTUS. Jutlustavad: V. Goodman ja rev. H. Swanson. Laulab segakoor. Pärast jumalateenistus kohvilaud.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich,
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853. kantseleis, telefon 921-9417.

Surnutepüha JUMALATEENISTUS armulauaga on pühap., 19. nov. kell 1.30. Lahkunute mälestamine.

Kristuse tulemise esimesel pühal, 3. dets. on JUMALATEENISTUS kell 1.30 p.l.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 8—8.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 19. nov. kell 10.15 homm. pühapäevakool. Kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Laulab tütarlaste trio.

Kell 6 õ. kõneleb dr. Ernst Grimm Brasiiliast. Solist K. Medri. Flöödid.

Hamiltoni YMCA saalis pühap., 19. nov. kell 3 Evangeelne pärastlõuna. Kõneleb Enn Martin. Laulab sopran Silvia Martin.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik, (Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478.

Pühapäeval, 19. nov. Torontos kell 4 p.l. PIIBLITUND. Kell 5 p.l. SURNUTEPÜHA JUMALATEENISTUS armulauaga. Solist Helmi Betlem. Mälestamised, laululehed. Samal ajal pühapäevakool.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on teisipäeviti kell 6—7.30 õpetaja kodus. Muul ajal kokkuleppel.

Uus tänavamõrv

ROOMA — Itaalia terroristid on alustanud pärast pikemat vaheaega uuesti oma tapatalguid. Möödunud nädalal ründas salk terroristide lõuna pool Roomat ühel kõrvalisel teel kohaliku piirkonna prokuröri Fedele Calvosa autot ning mõrvasid prokuröri ja tema autojuhi. Kolm mõrvarit põgenesid sündmuskohalt autos, kuid nende auto leiti hiljem mahajäetult ühelt kõrvalteelt ning autos oli ühe gangsteri laip. Arvatakse, et üks kallaletungijatest sai haavata kui mõrvarid avasid prokuröri autole risttule ja suri hiljem autos. Politsei tegi kindlaks, et surnud bandiit oli sõjaka pahempoolse grupi Töölised Võim liige.

Venelasest ärahüppaja matkas jalgsi läbi Soome

STOKHOLM — Nõukogude Liidust ära hüpanud mees matkas jalgsi ligemale 800 km oma põgenikuteekonnal Nõukogude Karjalast Rootsi. See teekond vabadusse toimus kolm kuud tagasi, kuid nüüd on sellest kirjutanud Rootsi ajaleht „Expressen".

Ajalehe teatel 32-aastane metsatööline Viktor Bublik oli plaanitsenud ära hüppamist juba kaks aastat ja otsinud sel põhjusel omale töökoha Karjalasse Soome piiri lähedusse. „Expresseni" teatel Bublik matkas jalgsi 18 päeva jooksul peaaegu 800 km enne kui ta Rootsi jõudis, kus ta endale poliitilise põgenikuna varjupaika palus.

„Expresseni" andmeil on Bublik juba varemaltki teinud kaks ebaõnnestunud põgenemiskatset. Pika põgenemisteekonna läbitegemiseks ta oli harjutanud orienteerumist ja õppinud elatuma metsa andidest. Bublik on öelnud, et ta katsus Soomes olla eemal inimestest, kuna kartis, et soomlased võiksid ta N. Liidule loovutada.

Oli ilus sügispäev...

Muljeid ja mõtteid Etnograafilise Ringi väljasõidult

Õieti pidin küll ainult oma naise sinna sõidutama, kuid mul lubati sellest ka isiklikult osa võtta. Oli seal teisigi mehi kes ei olnud just asjaosalised.

Sihtkoht oli kusagil Seedrioru lähistel, ilusa Puslinchi järve ääres Inge ja Ilmar Kao maakodus. Mõõtmetelt paljugi suurem. Juba kingu tagant paistev järv oli selline larakas, et sellel oleks võinud ujutada Seedrioru kogu täiega ja mõnele paadile oleks veel ruumi ülegi jäänud.

Mõtlesin, et ilus ilm — teeme enne paar tuuri ümberringi nagu kass ümber palava pudrukausi. Vaatame ümbrust ja kogume julgust enne sisse astumist. Päike oligi juba jõudnud puulatvade kõrgusele ja paistis, sügise kohta veel küllaltki soojalt metsavahe teedele. Kolletanud puulehed ikka veel okstel. Siia-sinna hulka visatud punast ja violetset.

Ma pole küll mingi looduse armastaja ja mind ei võlu tunde ja päevi kusagil metsaall või kaljuveerel lesimine. Ka mitte mäkke ronimine.

Aga ma näen siiski maanteel sõites erinevaid värvitoone, naudin nende ilu ja võlu, kuigi ma ei tee katsetki seda kirjeldada.

Küllap see värvide kirjeldamine, kõige selle ilu sõnades väljendamine on sünnitanud teistelegi raskusi, nagu seda tundis Neil Armstrong kuult tagasi maale saabudes või Darwin oma ekspeditsiooniga Rio'le lähenedes. Aga seekord ma märkasin ja panin tähele, et kõik need punased, kollased ja teised värvid ei olegi nii juhuslikult rohelise sisse eksinud. Loodus ise on siin kindla käe ja pehme pintsliga tõmmanud voolujooned, harmooniliselt hajutades kontrastid ülemineku tugevamalt toonilt pehmemale. Juhuslikku polnud siin näha midagi.

Teed olid ehitatud ruudus nagu malelaual. Igal nurgal tuli teha täispööre (vinklis ja natuke üle ka veel) nii et mingit ringi me teha ei saanud. Pealegi tuli see tohutu järv just risti teele ette. Põikasime siis otsekohe Kao'de juurde sisse.

Mööda põõsasalleed alla sõites hakkas varsti paistma Saaremaa stiilis ehitatud elumaja.

Hiljem selguski, et Ilmar on Saaremaa mees. Vist kusagilt Mustjala kandist pärit.

Ja kas ei olnud need põõsadki tee ääres ehtsad Saaremaa pähklipuud? (Kui nüüd Saaremaal üldse pähkleid oligi? Miks Suur Töll käis neid siis Abruka saarelt korjamas?)

Inge ütleb, et tema juured kisuvad Hiiumaa poole. Nimelt olevat tema vanaema, kahe kuu vanuselt, pandud kalapaati ja saadetud Hiiumaalt välja. Koos vanematega, muidugi. Vaemla mõisa piiridelt on see reis alganud.

Õueväravale tuli vastu Inge, maailmatu suur karva-villa hunnik veeremas kõrval, nagu heinakuhi. Arvasin selle olevat Islandi villalamba. Oli hoopis suur koer. Sestap ka siis see kõrge värav. Olgugi koer inimese parim sõber, tuleb ikka ta vabadust natuke piirata.

Üle läve sisse astudes pisteti kohe surav kohvitass pihku ja — oh neid paljusid hõrgutisi lillelise linaga kaetud laual! Meeldiva vastuvõtu algus.

Teisest uksest välja taluõuele astudes, andis ikka vaadata. Suur ja lai nagu karjakoppel. Keset muru väljapandud mitmes suuruses vokke, keripuid, viipsikuid, loospuid ja teisi tööriistu mille nimesidki ei tea, villakorvid ja lõngavihid kõrval. Kõik on ilusasti valmis nagu ootamaks talgulisi. Istun minagi siis korraks toolile, tõmmates paar kraasitäit islandi lamba villa õhuliseks heideks, mille Inge kiiresti vokikurgust alla lasi — värtnale lõngaks.

Nende tööriistade keskel pidas Inge naisperele loengu, näidates villasorte Inglismaalt, Austraaliast, Uus-Meremaalt ja naaberriigist USA-st. Ka Kanadast olid proovid väljas aga Islandi villa ta unustas hoopis. Lammas on neljajalgne loom, üleni kaetud villaga, aga pead teadma kust iga töö ja kudumise jaoks villa võtta.

Kõhualune vill ei kõlba peenemaks tööks. Sellest võib kududa ainult töösokke ja labakindaid.

Värvi see külge ei võta. Jalgelt saadud vill jälle lühike ja loomulikku värvi. Nii et pead teadma kust lammast pügada...

Mehed olid samal ajal koondunud huvigruppidesse ja pidasid oma sümpoosione. Parkimisplatsil seisis keegi õnnetult oma auto juures, pakiruumi kaan lahti ja näitas kui väike ja vilets see ruum on. Termoskast suvel hoopiski sisse ei mahu, ikka jääb paar tolli puudus ja kaan lahti.

Teine mees sealsamas kõrval uhkeldas ja ütles, et tema auto pakiruum alevat suur kui magasiait. Paine ilusasti ämm sisse elama. Ei teist sellist pole.

Mida pidin mina ütlema oma Volkswageni kohta?

Pakiruumis on mul hoopis pisike mootor — ei sinna mahu enam midagi. Hädakorral võib ehk siiski kohvipudeli torude vahele sooja pista.

Teine grupp seisis tuuleturbiini jalameil ja arutas energia raiskamise probleemi. Süüdistati Ilmarit energia raiskamises (seljataga muidugi). Tuuleturbiin oli ehitatud, kolmejalgse kere otsas, kõrgel üle katuse ja puulatvade. Pöörab end kergelt iga tuuleiili poole, keerutab vahvasti ringi, püüab tuuleenergiat, teeb energiat — aga tal pole seadeldist, mis energiat koguks. On tehtud ja ülesseatud ainult ilu pärast. Toas aga igasugused pliidid, ahjud ja teised masinad ja värgid kasutavad Ontario Hydro abi ja lahkust. Tuul puhub väljas, sa kuuled ta häält. Kust ta tuleb või kuhu läheb...

Kaugemal lauaääres istujail on õllekann ees ja probleemiks sigade kasvatus. Toronto mees kaebab, et tema tuttaval siin ümbruses olevat suur sigade farm, mitusada siga sees aga tema ei suutvat aru saada kust tuleb kõik see solk, millega sigu söödetakse. Kaks inimest ei jõua ometigi nii palju solki produtseerida. Tema ema kasvatanud kaks siga ja ka siis olnud kogu pere solgist vähe.

Lõpuks jõutakse arvamisele, et siin maal söödetakse sigu hoopis heinaga. Peremees viskab neile paar pakki heinu ette ja läheb ise kalale.

Saunaliste grupp mõnuleb laval. Kapad on ümberringi, kuid kibu puudub. Selleasemel on pikavarrega kulp, millega Ilmar ise annab jaopärast leili. Tilgutab küsimise peale paar tilka kerisele nagu elu-eleksiiri ja üles tõuseb aromaatne leil. Jutlemised ja arutelud on siin juba tisna intiimset laadi. Ilmar oskab neid „saaresauna" lugusid ilmse mõga jutustada.

Inge on vahepeal käinud naisperega kaugemalt metsast oksi, pähkleid ja igasuguseid juurikaid korjamas. Nüüd on nad värvimise-uhtmise ruumis ninapidi koos kus Inge näitab kuidas värvaine puukoorelt lõngavihile üle läheb. Tagajärgedest saab iga naine tükikese lõnga kaasa, kodus seinale riputamiseks. Kas nad ka potisinise värvi tegemist proovisid ja seda tegelikult läbiviisid, seda ma ei tea, aga õpetus selleks anti kaasa küll. Proovigu igaüks kodus ise!

Väljas aiaääres oli hunnik savi. Elutu mass. Aga kui Inge tükikest oma kätevahel natuke mudis ja muljus, masinal keerutas ja voolis, siis karastuseks põletusahju leekidesse heitis, glasuuris ja külmutustehnikas värvis — siis... siis jah savi hakkas elama. Kehasse tuli värvi, pinnal hakkasid ilutsedes õilmitsema lilleõied. Eks ole inimenegi tehtud mullakamarast... ja elab. Elab ilusasti.

Jällegi anti igale kaasa pott või taldrik, ilus lillevaas, raha eest ja ilma.

Kui ma siin nüüd mõnda asja olen üleliia ilustanud ja taevani ülendanud, teist jälle madalasse maha surunud, siis antagu mulle andeks. Kaht asja aga tean kindlasti ja nende tõepärasuse juures võin vanduda: Ringi liikmeid ja külalisi oli koos vähem kui 200. Nende hulgas naisi oli rohkem kui mehi. Ja sellest ei olnudki nii väga kahju.

Kuna Inge on hiidlane, siis seda tuletati talle iga jutu vaheajal meelde. Üteldi, et ta on „ermus kange" naine kes teeb sõgelegi silmad pähe. Ta on Lõuna-Ontario Kangurite Gildi esinaine-laekur ja kuulub potterite gildi juhatusse. Etnograafilise Ringi liige Torontos ja hoolas perenaine kodus. Veel hoolsam esiemade vokil ketramises.

Vokk. mis on päritud kodusaarelt ja pärandatakse minijalt minijale.

Järgmiseks omanikuks on Inge ja Ilmari minija — Reinu naine.

Pingerikka tegevuse järele väljas ja värvitööstuses (meestel saunas) mindi perelauda õhtusöögile. Küll oli tühja kõhuga end hea toita. Hiljem teises toas sohval lesida ja Eestist saadud diapositiive valgel linal jälgida.

„Ilus sügise päev oli..." nagu on märgitud kooliraamatutes. Selle eest aitäh neile, kes selle ilusaks tegid.

Enlu

Propaganda kapsale N. Liidus

MOSKVA — N. Liidu perenaistele on viimasel ajal hakatud propageerima kapsast, mida kirjeldatakse suurepärase toitainena. Viimasel ajal on rahva hulgas hakanud liikuma visad kuuldused, et kartulisaak N. Liidus käesoleval aastal on väga vilets ning et eeloleval talvel tuleb elanikkonnal arvestada tõsise toiduainete nappusega.

Hanno Kompus'e
„KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE..."
Hind $11.—, saatekulu 85 ¢.
Müügil „Vaba Eestlase" talituses

Hillside Bakery and Delicatessen
2351 LAWRENCE AVENUE E. Tel. 261-2238
(Hillside Plaza, Brimley nurgal)
Omanik Ake Saarinen
Värsked saadused iga päev —
Kõik delikatessid saate meilt
Ari avatud: teisip., kolmap. ja neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4.
Esmasp. suletud.

Nr. 84

END

Hamiltoni u

● Piiblitunnid alg
16. novembril ke
raadis. Kavakoh
luse alla Markuse
● Anna Eenma t
tu poolt kinnitat
et ka teised ju
gud peatselt lõpe
nisvara kogudus
levikus kinnitata
● Vabadussõja
päeva tähistamin
se nädala raam
päeval, 26. nove
YWCA ruumes,
South, Hamilton
ti Võitlejate Üh

Abel Lee ülevaatenä

Abel Lee, kes
juba mitu aast
tust korraldanu
10. dets. Eesti M
vaatenäituse, an
1978. aastate lo

Fotovõistlu tähtaega

Eesti Kunstid
sektsiooni poo
fotovõistlusele
tähtaega on pik
ne tähtpäev on
ber.

Realistide koosviibim

Realistide Koo
tapäeva kokkut
24. novembril s
Tartu College
Koosviibimine
veiniga ja juha
osavõtule.

Matti Rau 50-aastan

Helsingis tähi
pul oma 50. sü
janduse tõlkija
Rauhala, kes a
nustuseks Eesti
nadas rahalise p
la õppis soome
kylä ülikoolis,
eesti keele kurs
oli kiillaldane
eesti kirjanike
de. Tema vah
keelde jõudnud
töid, millest läh
mas A. Valton
ke".

Ta on eesti k
teinud oma pe
na üks ta tütar
nud teda abista
mat ongi juba
seks.

Elukutselt o
õpetajaks Mus

JAAN
KATU
Tel.
Teeme uusi j
nii lihtsas
PAUL
HOGAN PON
348 D
Telefon
PO
BU
LE
PE
FI
SU
CE
AC
SK
G.
Pr

ENDISED JÕEKÄÄRU KASVATAJAD JA KASVANDIKUD!

Kohtume jälle tuleval pühapäeval, 19. nov. kell 13.00 Eesti Majas Jõekääru perekondlikul pärastlõunal.

Hamiltoni uudiseid

⊕ Piiblitunnid algavad neljapäeval 16. novembril kell 7 õhtul pastoraadis. Kavakohaselt tuleks vaatluse alla Markuse evangeelium.

⊕ Anna Eenma testament on kohtu poolt kinnitatud. Loodetakse, et ka teised juriidilised toimingud peatselt lõpetatakse ja et kinnisvara kogudusele lähemas tulevikus kinnitatakse.

⊕ Vabadussõja alguse 60. aastapäeva tähistamine vabadusvõitluse nädala raames toimub pühapäeval, 26. novembril kell 1 p.l. YWCA ruumes, 75 McNab Street South, Hamilton, Hamiltoni Eesti Võitlejate Ühingu korraldusel.

Abel Lee ülevaatenäitus

Abel Lee, kes ei ole Torontos juba mitu aastat individuaalnäitust korraldanud, kavatseb 9. ja 10. dets. Eesti Majas esitada ülevaatenäituse, andes valiku 1968—1978. aastate loomingust.

Fotovõistluse tähtaega pikendati

Eesti Kunstide Keskuse fotosektsiooni poolt korraldatavale fotovõistlusele saadetavate tööde tähtaega on pikendatud ja viimane tähtpäev on nüüd 10. detsember.

Realistide koosviibimine

Realistide Koondis Kanadas aastapäeva kokkutulek toimub reedel, 24. novembril s.a. kell 7.30 õhtul Tartu College restorani ruumes. Koosviibimine on õhtusöögi ja veiniga ja juhatus loodab rohkele osavõtule.

Matti Rauhala 50-aastane

Helsingis tähistas septembri lõpul oma 50. sünnipäeva eesti kirjanduse tõlkija ja tutvustaja Matti Rauhala, kes aasta tagasi sai tunnustuseks Eesti Tõlkefondilt Kanadas rahalise preemia. M. Rauhala õppis soome filoloogiat Jyväskylä ülikoolis, kus ta kuulas ka eesti keele kursust. Kui keeleoskus oli küllaldane hakkas ta tõlkima eesti kirjanike teoseid soome keelde. Tema vahendusel on soome keelde jõudnud rida eesti autorite töid, millest lähemal ajal on ilmumas A. Valtoni „Läbi unemaastike".

Ta on eesti kirjanduse tõlkimise teinud oma perekonnaasjaks, kuna üks ta tütardest, Elina on asunud teda abistama ja viimane raamat ongi juba koostöö tulemuseks.

Elukutselt on ta soome keele õpetajaks Mustiala kutsekoolis.

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

PAUL JUTTUS
HOGAN PONTIAC BUICK LTD
348 Danforth Ave.
Telefon äris: 461-3561
PONTIAC
BUICK
LEMANS
PHOENIX
FIREBIRD
SUNBIRD
CENTURY
ACADIAN
SKYHAWK
G.M.C. veoautod
Pruugitud autod

Noorema generatsiooni süda kuulub rahvalaulule

Dr. R. Toi loeng eesti koorilaulust

Tartu Instituudi viimasel loenguõhtul möödunud neljapäeval vaatles dr. Roman Toi stiile eesti koorilaulus. Ta tegi seda niivõrd näitlikult, et oli selleks puhuks organiseerinud üle paarikümne-liikmelise segakoori, kes need vaadeldavad stiilid otse kuulajaile lauluga selgeks tegid. Lisaks esitati veel kahel prozhektoril diapositiive laulude nootidest, kus dr. R. Toi osutas erinevaile stiilivõtetele. Huvi selle omalaadilise loenguõhtu vastu oli suur, Tartu College'i saal oli kuulajaid täis.

Õhtu avas Tartu Instituudi sekretär dr. E. Aruja, öeldes et dr. R. Toi ei vaja meie ühiskonnas tutvustamist, kuna ta on siinses muusikaelus kõigile tuntud.

Dr. R. Toi ütles, et helikunsti mitmepalgeliste väljendusvormide hulgas on koorilaul vahest populaarseim, mida soodustab koorilaulu sotsiaalne positsioon ühiskonnas, majanduslik küündivus kulude osas ning koori-organisatsiooni sotsioloogiline kvaliteet koori liikmeperes.

Ta alustas unisoonis ja siis mitmehäälelise lauluga, mis on ansambli-heli harmoonias midagi uut ja praktiliselt lõppematu, ammendamatu oma värvides ja kõlavärvide kombinatsioonides.

Jõudes stiili mõisteni, ta seletas, et stiilidest saab kõneleda kui dissonantsi, ebakõlalise akordi kasutamise annusest, kuna mõned autorid vaatlevad kogu muusika ajalugu kui dissonantsi arengut või võidukäiku heliloomingus.

Järkjärgult läbi koorimuusika selgituse jõudis ta eesti koorimuusika juurde, ajajärku mil eesti koorilaul sai õhutust vennastekoguduselt, kes olid eeskujuks esimestele eesti kooridele. Puudus eesti kooriliteratuur, 1862. a. ilmus alles esimene Jannseni „Eesti Laulik", kus oli ka Jannseni omaloomingut.

Kuid 1869. a. üldlaulupeoks oli kavas juba kaks eesti laulu, mõlemad Saebelmann-Kunileidilt.

Eesti koorilaulu literatuurile on omaseks ja populaarseks saanud nn. „segastiil", mille tugevamad esindajad on Kapp, Saar, Tobias, ka Kreek, Oja, Vettik ning Tubin. Ka võõrsil elavaist heliloojaist kasutavad pea kõik sama stiili. Lõpuks ta leidis, et vaatamata kõikidele tehnilistele stiilidele ja ismidele, on märgata, et meie nooruse generatsiooni süda on eesti rahvalaulu juures.

See oli väga ülevaatlik, mõnel määral ehk liigagi spetsiifiline mitte koorilauluga tuttavaile, kuid dr. R. Toi elav ettekandestiil tegi selle igati nauditavaks ja kaasaelatavaks.

Näite otstarbel organiseeritud segakoor aga pakkus juba tõeliselt head koorilaulu.

Lisaks olid tegevad Asta Ballstadt teisel klaveril istujate seljataga ja kolmeliikmeline ansambel, Heidi Laikve flöödil, Ilo Maimets kitarril ja Hanno Bohl kandlel, kes lõpupala, Vettiku rahvaviisile toetuva „Viru tantsu" muutsid suurepäraseks näiteks eesti rahvaviisi kätketud ilust ja jõust.

(Toome ettekandest pikema kokkuvõtte ühes edaspidises numbris).

LINHOLM LIMITED - REALTOR
EESTI KINNISVARA OSTU-MUUGI FIRMA
Toronto piirkonnas eestlastele abiks juba aastast 1954. Meie pikaajaline praktika ja sõbralik teenimine on teie huvide parimaks kaitseks. Kohest teenimist hr. Linholm'ilt telefonil 486-7752, õhtuti helistada 489-9932.
PIDEV NOUDMINE ELUMAJU MUUGIKS SAADA!

Huvitavad ettekanded eesti teadlaste konverentsil

Seitsmes Eesti Teaduslik-Tehniline konverents Washingtonis

Seitsmes eesti teadlaste Teaduslik-tehniline konverents toimus 3.—5. novembrini University of Maryland-University College/Centre of Adult Education ruumides Washingtoni lähedal. Korraldava toimkonna esimees mag. Agu Ets koos abikaasa Tiina'ga ja ettekannete toimkonna esimees Leo Ormiste olid konverentsi üksikasjaliselt ettevalmistanud ja viisid selle ka sujuvalt läbi. Nende konverentside peamine mõte on teaduslikke ettekandeid esitada heas eesti keeles, seejuures tarvitada nii vähe kui võimalik võõr- või laensõnu. Nende asemel tuleb kasutada eestikeelseid väljendusi või loengu ettekandja püüab neid tuletada (Stationwagen on jaamavagum — kui paremat tõlgendust ei leia). Osavõtjaid oli umbes 30 USA'st ja ainsa „välismaalasena" ins. Valdek Raiend Torontost. Ettekanded olid akadeemiliselt väärt suuremat kuulajaskonda ja keeleliselt suurepäraselt ettevalmistatud. Pani imestama kuidas oskame leida eestikeelseid sõnu või väljendusi teaduslik-tehnilise informatsiooni edasiandmiseks arusaadavas eesti keeles.

Reedel, 3. nov. toimusid sõnavara täiendamise komisjoni koosolek — juhataja dr. Kete Soosaar, abi Leo Ormiste ja geodeetilise töögrupi koosolek — juhataja endine Tallinna Tehnikaülikooli professor Paul Kaur, abi V. Raiend. Selle töögrupi senist tegevust oli juhtinud L. Ormiste, kelle ettepanekul see ülesanne anti V. Raiendi kätesse. Koosolekul selgus, et Eestisse puutuvat geodeetilist ja kartograafilist informatsiooni on rohkem kui võis arvata.

Prof. Kaur on juba osa oma arhiivist edasi andnud USA Keskarhiivile Lakewoodis ja soovitas seda teha ka teistel vanemapõlve geodeetidel.

Sama päeva õhtul toimus Agu ja Tiina Ets'i kodus vastuvõtt, tutvunemine, lühiettekanded ja koosviibimine. Kuna järgmise päeva kava oli küllaltki pikk, siis õhtune kava lõpetati aegsasti. Ettekande spordi tähtsusest meie igapäevases elus tegi Leo Ormiste. Prof. Kaur kõneles maapinnasest Tallinna-Pirita rajoonis toetudes faktidele ja isiklikele kogemustele, jõudes loogilisele järeldusele, miks uued olümpia-ehitused Pirital on hakanud vajuma.

Laupäeval, 4. nov. algasid ettekanded täpselt kell üheksa hommikul. Prof. P. Kaur avas teemal — „Eestis toimetatud põhilised loodimised 1816—1843". Kasutades isiklikke andmeid ja mälestusi, rullus silmade ette kuidas loodimisi tehti tsaaride ajal Vene kindralstaabi juhtimisel Kroonlinnast Tallinna ja Tapalt Riiga. Selgus ka, kuidas tegutses Eesti Vabariigi põllutööministeeriumi maamõõdu osakond, kuidas prof. Kirde korraldas täpsusloodimisi kasutades Veeteede Valitsuse maja sadamas „reeper'i" asukohaks,

mitte aimates, et see hoone vajub nagu praegu venelaste olümpiaehitused ja tingituna sellest meie täpsusloodimised ei andnud loodetud tagajärgi.

Dr. E. Rink kandis ette oma uurimuse: „Ameerika varajane tehnoloogia kaasaegse kirjanduse valguses kuni a. 1830." Ajalooliste faktidele ehitatud loeng selgitas kuidas Ameerikast kujunes üks tehnilisemalt arenenumaid maid. Tehniline kirjandus: kanalid 846 trükist, navigatsioon 534 trükist, teed ja maasõidukid 456 trükist, tööstus 370 trükist, sõjaline tehnoloogia 268 trükist jne., kokku üle 6000 trükise kuni a. 1830 pani aluse Ameerika tehnilisele arengule.

Majandusteadlane Feliks Tamm, kes töötab U. S. Department of Commerce Bureau of Economic Analysis juures ja on ajakirja „Business Conditions Digest" toimetaja ja kõneles teemal: „Statistiliste näitajate menetlus konjunktuuri analüüsis". Väga huvitav ettekanne kuidas ette arvestada majanduse arengu perioode, tõuse ja languseid ja kuidas reageerida võnkumiste ilmnemisel.

Filoloog Hildegard Rink analüüsis 1977. a. N. Eestis ilmunud „Eesti-inglise-vene-saksa infosõnastikku". Selle infosõnastiku koostas Ilmar Pärtelpoeg koos teiste kolleegidega, kusjuures kaimitmed eesti keele ja eriala komisjonid on kõvasti tööd teinud. See sisaldab umbes 2800 terminit 300-l leheküljel. Kiirarvestuse ja andmetetöötluse hoogsa arengu tõttu on tekkinud uusi mõisteid ja seadmeid, millede kohta puuduvad veel eestikeelsed vasted ja neid ei ole ka eelnimetatud infosõnastikus.

Järgnevalt pärast lõunasööki ins. V. Raiend esitas ettekande: „Maamõõtmise areng Kanadas ja USA-s". Mõlemad maad olid Briti kolooniad, nende asustamine ja areng on olnud enamvähem sarnane. USA esimene president George Washington oli praktiseeriv maamõõtja, samuti Thomas Jefferson ja Abraham Lincoln tegutsesid osaliselt maamõõtjatena. USA-Kanada piiri määramiseks kulus a. 1783—1906, üheksa kokkulepet ja viis konverentsi. Kõige suuremad vaidlused tekkisid Alaska ja Briti-Kolumbia piiri pärast. Teatavasti venelased müüsid Alaska USA-le 7.200.000 dollari eest a. 1867.

Venelased kahetsevad seda sammu tänaseni, sest vastasel korral oleks Vene piir ulatanud Vancouveri lähistele.

Briti ja USA saavutasid lõpliku kokkuleppe a. 1903.

J. Tootsi ettekanne: „Tühjus" selgitas, et absoluutset tühjust ei ole olemas ja tehniliselt ollakse võimelised produtseerima tühjust mis on umbes 2000 klm. maakerast. Tühjust vajame moodsas elektroonilises tehnoloogias ja selle produtseerimine on väga kallis menetlus. 1 kuupsentimeeter õhku koosenb 10 üheksateistkümnes astmes molekulist.

Dr. Rein Silberberg kõneles: „Neutrinod neutronitähtede ja galaktika-tuumade lähikonnast". Galaktikas on umbes 10 üheteistkümnendas astmes tähte nagu meie päike. Galaktika uurimine ja seal peituvad energiaallikad on lihtsalt mõõtmatud.

Ernst Lübeck, USA Keskarhiivi juhataja andis ülevaate nende tegevusest ja haruldustest mida on kaasmaalased kinkinud arhiivile.

Dr. Herbert Valdsaar andis ülevaate Association for the Advancement of Baltic Studies, Inc. (AABS), mille esimene konverents toimus 10 aastat tagasi samas University of Maryland ruumides ja mille presidendiks praegu on dr. Ivar Ivask.

Järgmine konverents toimub Stokholmis 8—11 juunini, 1979. Baltikumi tutvustamiseks inglise keeles on tehtud tohutu töö.

Stokholmis on ametlikeks keelteks inglise ja saksa keeled.

Pr. Ellen Parve-Valdsaar laulis ja kõneles leelutamisest ja eesti rahvapillidest. Eesti rahvalaulikutel oli kuni 800 leelutust peas.

Dr. Keto Soosaar kandis ette kuidas tema abikaasa Reet on koostanud lastele loomade, lindude, kalade ja putukate eestikeelseid vasteid. Ladinakeel on olnud suureks abiks. Kavatsevad hiljem asuda taimede juurde.

Uno Teemant, kes töötab Washingtonis Kongressi Raamatukogus, andis ülevaate, mida seal kõike võib leida Eesti ja eestlaste kohta, ainult peab teadma kust otsida ja muidugi aega on vaja. Referent andis umbes kilogrammi ulatuses raamatute pealkirju ja lühireferaate Kanadasse kaasa, näiteks R. Antik'u: „Eesti bibliograafia seniseid saavutusi ja tuleviku-ülesandeid", kirjutatud vabariigi ajal. Aga raamatukogu varustab ka N.-Eestit, saates sinna igasugust kirjandust.

Pühapäeval, 5. nov. toimus autorite informaalne hommikueine ja muljete vahetamine. Järgmine TTK '79 toimub oktoobris 1979, jällegi Marylandi Ülikoolis energilise mag. siis loodetavasti juba dr. Agu Ets'i esimeheks olles.

V. R.

Vanapagan ja Kaval-Ants lavakujuna

Laupäevaõhtu pakkus eesti teatrisõpradele kaasahaarava ja meeldejääva teatrielamuse, kui jälle etendus A. H. Tammsaare „Põrgupõhja uus Vanapagana" dramatiseering; ka neile kes seda varem on näinud, oli see maailm ja need sündmused aegumatud oma põhiliste elutõdedega. St. Lawrence Centre Town Hall'is, kus Mitmekultuurilline Teatripidustus tänavu järjekordselt toimub, oli peaaegu täissaal, näidates kuivõrd eestlased hindavad teatritegevust vastupidi soomlastele, keda eelmisel õhtul oli samas teatrisaalis vaid veidi üle 100.

A. H. Tammsaare tänavune 100. juubeliaasta on siinsed eesti teatrid elavaks muutnud oma etendustega meie suure kirjaniku loomingust. „Põrgupõhja uus Vanapagan" oli Tammsaare viimane töö ja hoopis erinev ta varajasemast loomingust. Selles on nähtud maailma terava ühiskonnakriitilise silmaga, kus on eesti rahvaluulest võetud lihtsameelse Vanapagana ja kavala Kaval-Antsu vastastikune sõprus, mida võib sümboolselt laiendada kogu rahvale. Kaval-Antsul pole mingeid tõdesid, Vanapagan aga tahab õndsaks saada. Romaan on mänglemine aforistlike ja vaimukate dialoogidega, kus palju pahupidi pööratakse, et selgust lõplikult kätte saada.

Tegevuse ühele lavapildile asetatus on tinginud staatilisuse, kus paljugi tuleb jutustada süzhee arendamiseks, mis iseenesest olid teose dramaatilisemad osad. Laval oli Kaval-Antsu intriigide sõlmitsemine, nende lahendus jäi lavataguseks. Sellisenagi oli see ligi 3-tunni kestvusega lavastus pingeliselt arenev ja aja mööduminе oli märgata tegelaste vananemisel, mis eriti silmatorkav oli Juula juures. Tiina Lipu lavakujundus oma väga jämedate puutüvedega õue pildis oli suguluses Vanapagana mehiselt suure kogu ga. Dr. R. Toi muusikalised sissejuhatused oma arhailiselt ürgse värvinguga juhtisid meeleolu aine juurde. Harri Kivilo hoolitses valgustuse eest, kuid paaril korral tekitas koomilise kõrvalefekti hakata rääkima keskhommikust kui laval oli alles hämar.

Riina Reinik on seda lavastust saanud mitmel korral esitada, enamuses sama näitlejaskonnaga, mis on tinginud teatud stabiilsuse. Ka peategelased Rudolf Lipp Jürkana, Põrgupõhja uue Vanapaganana, Riina Reinik Juulana ning August Tomband Kaval-Antsuna on saanud õnnelikult samas õpitud osas rohkem kordi esineda. Uusi on juurde tulnud, kuid nende lühikesed osad pole muutnud lavastuse käiku. Riina Reinikul on lavastajana alati bravuursust, hoogsust mida seekordnegi „Põrgupõhja" omas, kus lavastus toimus sujuva tempoga.

R. Lipp Jürkana on lavastuse keskne kuju, kelle osa on ta nii suurepäraselt efektikaks kujundanud, et see juba iseenesest on mõjuv. Ta väljenduste kohmaks aeglus, kuid siiski üllatav mõtete loogilisus, on nii tasakaalustatud tema füüsilise ülima rahuga. Tema sõprus Kaval-Antsuga oli püsiv, kuni see nagu loodusjõud end kütkest vabastas. Ometi oli selles suures kohmakas õndsust ihaldavas mehes vägagi palju õrnust. Meeldejääv lavalooming R. Lipu osade hulgas.

Jürka esimeseks naiseks oli Lisete, keda mängis Elma Vabamäe, teist naist Juulat aga Riina Reinik, kes sai näidendi traagikat kandvaks kujuks, arenedes jõulisest naisekujust eluraskusis hallistunud emaks ja kannatajaks. See aastate koorem oli väga ilmekalt edasi antud ta välimuses, kus lõpus nii vanaks ja väikeseks kokkukuivanud naine oli vaid süle-lapselikult oma mehe suure kogu kõrval. Riina Reinik on Juula lavakujus andnud ühe oma meeldejääva kuju, mida ta nüüd samase suurusega kordas.

Jürka lihtsameelsust kasutas Kaval-Antsu sepitsuste lakkamatu vool. August Tomband suutis selle pideva tõusuga ühest nõksust teise viia kuni traagilise lõpplahenduseni. H. Vellner oli politseikonstaabli, P. Leyden arsti osades. Arvo Vabamäe, vaatamata oma tervislikule seisundile, täitis pastori osa, olles õnnelik, et tal võimaldus kaasa elada loovale teatrikunstile.

Noortest olid lavastused Alar Aedma Jürka ja Juula poja Kustana ja Anne Liis Tüll nende tütre Maiana. Mõlemad said oma osadega hästi hakkama, A. Aedma väljendas protestitundelist meeleolu oma vanemate kaitseks ja õe saatuse kättemaksjana; A. L. Tüll andis usutava metsakolkast suurde maailma igatseva noore tütarlapse kuju, kes tahtis olla nagu teised inimesed, kuid maailm oli sisult hoopis erinev metsakodu varjatusest.

Põrgupõhja uute rentnikena olid R. Raag ja Meeri Lehesalu tema naise Mareti osades. Lavainspitsiendiks oli Merike Teene ja kostüümid oli valmistanud Marta Tiido. Lõpuks palju aplausi ja lilli.

Enne teatrietendust ja vaheaegadel toimus diapositiivide programm, kus üheks osaks oli mitkultuuriline teatriorganisatsioon ja pidustused, teiseks fotokroonikat Eesti Rahvusteater Kanadas 25. aasta pikkusest lavakunstilisest tööst. Programmi oli koostanud ERK esimees Udo Leppik, helilindile oli teksti ingliskeelsena rääkinud Andres Raudsepp. Sellest kavast ilmnes kui palju lavastusi ja loovat tööd on need 25 aastat suutnud oma hõlma koguda.

HO.

SPORT

Skaudid ja gaidid võistlesid Toronto High Pargis

Skaut- ja gaidmalevate ühine orienteerumisvõistlus peeti teistkordselt Toronto High Pargis 4. novembril indiaanisuve viimastel päevadel. Üldarvuliselt võttis osa 116 võitlejat ja kõigile võistlejatele ja pealtvaatajatele annetati nskm. Bruno Lindre poolt valmistatud ilusad mälestuslindid, kogusummas 175.

Vanematele klassidele toimus võistlus tavaliste orienteerumismääruste kohaselt 3,5 ja 4 km radadel, mis läbisid terve pargi. Hundudele ja hellakestele oli aga suundumine „tagurpidi", et aidata arendada kaardilugemise oskust ja vältida eksimisvõimalust. Siin ei lugenud jooksuaeg vaid tähelepanekute täpsus.

Liiguti gruppides koos juhtidega kontrollpunktide vahel ja igal punktil joonistati puhtale kaardile märk, kus arvati ennast olevat, ning märgiti täpselt rada, mida oli jälgitud.

Tänavu on katsutud edasi arendada gaidide ja skautide eneste poolt valmistatud auhindade mõtet ja seekordselt olid võitjatele määratud huvitavad plastist valatud „medalid", valmistatud gaidmaleva juhi, ngdr. Tiia Küti poolt. Idee sai alguse möödunud aastakoosolekul, kus ngdr. Anne-Mai Kaunismaa tõi esile looduses leitud ja plastis jäädvustatud väikse kunstigalerii.

Võistluste tulemused (R — Rajaleidjad, PT — Põhjala Tütred, K — Kalev (Toronto), L — Lembitu, V — Viking):

Hellakesed: Esimest kohta jagasid Rajaleidjate ja Põhjala Tütarde esimesed pesad. Rajaleidjad: Leili Lukas, Kylliki Sillaste, Lisa Lepp, Taali Rooneem, Liisa Soots, Marja-Leena Roos. Põhjala Tütred: Rutt Küng, Lisa Abe, Lee Metsala, Pia Metsala, Kadri Nõmmik, Silvi Matsoo, Ülle Träss. Kokku võttis osa 28 hellakest.

Gaidid: 1) Tiina Lomax R, Tiina Hubel PT 52.00, 2) Ingrid Jurman PT, Ingi Loorand PT 58.30, 3) Karin Jurman PT, Kalli Hubel PT 62.20, 4) Ingrid Kivi R, Juta Metsala PT 76.40. Osa võttis kokku 24 gaidi. Need, kes ei ole nimetatud märkisid üks või rohkem kontrollpunkte valesti.

Vanemgaidid: Osa võttis 6 vanemgaidi, kuid ükski ei läbinud 4 km rada ilma vigadeta.

Hundud: 1) Raimu Karhunen K — väljapaistvalt täpne kaardijoonistus, 2) Martin Mällo V, 3) Ronald Liigso K, 4) Erik Türk K. Ülejäänud hundud tegutsesid pesadena ning esindasid Lembitu hunduparvikut, kuid gruppide poolt väljatöötatud kaardid ei suutnud võistelda nendega, mis olid tehtud üksikute võistlejate poolt.

Skaudid: 1) Eric Halling K, Ricky Tae K, Lennart Tralla K 38.28, 2) Jaak Raun V, Mikk Jõgi K 42.35, 3) Michael Sadul L, Robert Soosaar L 43.37, 4) Paul Kängsepp L 51.15, 5) Andres Kasekamp L, Peter Lõugas L 68.07, 6) Ott Naelapea L, Andres Loorits L 70.15. Kokku võistles 20 skauti. Need, kes ei ole nimetatud, tegid üks või rohkem vigu. Paaril juhul selgus vigade esinemine alles pärast võistluste lõppu tehtud järelkontrollis.

Vendurid: 1) Jaak Järve L 30.35, 2) Toivo Makk L, Peter Vilde L 49.56, 3) Henry Raud L, Peter Jeeger L 55.05. Kokku võistlesid 10 vendurit; ülejäänud pool tegi vigu.

Üksuste vahel jagunes osavõtt järgmiselt: Põhjala Tütred 36, Lembitu 35, Rajaleidjad 22, Kalev 21, Viking 2. Hundude osavõtuarv on küsitav täpsete andmete puudumise tõttu ning arvud on antud umbkaudse hinnangu alusel.

Eesti Pensionäride Klubi Torontos otsustas äsja ellu kutsuda tervisvõimlemise huviringi, mille juhatajaks valiti Renate Sõrra. Pildil vasakult klubi esinaine Frieda Terts, võimlemistundide juhataja ja instruktor Ingrid Saar ja Renate Sõrra.

Foto: J. Säägi

Rootsi tennisetäht Björn Borg võistleb Tallinnas

STOKHOLM — Björn Borg ja Vitas Gerulaitis USA-st mängivad matshi 27. novembril Tallinnas. Matsh antakse edasi Intervisionis. Päev enne seda mängivad nad Helsingis. Kolmas matsh samade mängijate vahel toimub kas Kopenhaagenis või Rotterdamis.

Tennisetuusad mängivad umbes poolele miljonile kroonile (125.000 dollarit). Eelmänguks kõigil kolmel matshil on Sandy Mayeri ja Adriano Panatta vaheline mäng.

Matsh saadetakse hiljem ka USA TV-s. Pärast seda kavatsetakse piltide jaoks panna Borg ja Gerulaitis poseerima Kremli Punasele Turule.

Björn Borg on kohtunud leedu päritoluga ameeriklast Vitas Gerulaitist kümme korda ja võitnud kõik matshid.

Vibusport kodumaal

Viljandis peeti amburite ehk vibusportlaste välishooaja viimane võistlus. Kuigi ilm polnud soodne, saavutati märkimisväärseid tulemusi. Uued Eesti rekordid on E. Tippo tulemused 50 m distantsil 277 silma, 65 m 259 ja 65 + 50 + 35 m 820 silma. Tallinlasele E. Tippole kuulus ka 1621 silmaga (820 + 801) esikoht. Talle järgnesid V. Shumihhin Kohtla-Järvelt 1548 (766 + 782) ja V. Torv Viljandist 1526 (756 + 770) silmaga.

Käesoleva aasta viis paremat on E. Tippo 820, V. Tkatshenko 795, V. Shumihhin 782, A. Mehik 781 ja E. Haikara 781 silma. Võrdluseks on toodud Soome vibusportlaste tulemused, kus V. Valanti 796, P. Häkkinen 782, L. Nio 774, H. Juuti 711 ja S. Siilin 697 on saavutanud.

*

Hooaja viimane vibuspordi karikavõistlus peeti Turkmeenia pealinnas. Eestlastest oli edukam pärnulanna Eve Suits, kes saavutas FITA-2 harjutusel uue Eesti rekordi 2495 silmaga, jäädes aga võistlejate hulgas sellega viiendale kohale. Uus Eesti rekord on ka E. Suitsu 605 silma 2x70 m. Teistest eestlannadest Virve Holtsmeier laskis 2416 (11. koht), Helja Tigane 2317 (36. koht) ja Kersti Veer 2296 silma.

Meeslaskureist saavutas Mati Vaikjärv 2438 silmaga kümnenda koha. Reino Teemägi jäi 2332 silmaga 40. ja Ants Tohvert 2285 silmaga 45. kohale.

Meeskonnaarvestuses (kaks naist ja kaks meest) jäi Eesti viiendale kohale.

Spordiuudiseid kodumaalt

Eestlasest võrkpallimängija osavõtt N. Liidu võistkonnas tekitas palju elevust Tallinnas. Viljar Loor vestles ajakirjanikele oma muljeist Roomas, kus ta maailmameistri tiitli sai. N. Liidu võistlust Itaaliaga peetakse võrkpalli hiilgemänguks ja see toimus just päeval, mil Viljar sai 25-aastaseks. Oma tähelepandava sportlase karjääri kõrval on ta edukalt lõpetanud ka Tallinna Polütehnikumi.

*

Teiseks eestlaseks, kelle saavutused möödunud hooajal silma torkasid, on heitja Helgi Parts. Kui rumeenlanna Lia Manoliu tuli 36-aastaselt olümpiavõitjaks ja veel 40-aastaselt parandas oma isikliku rekordit viies selle 62.06-le, siis 41-aastane Helgi Parts lennutas Tallinnas hooaja lõpupoolel peetud võistlusel ketast 62.92, mis on 2 sm parem 1975. a. tehtud Eesti rekordist. Üldse on ta kettaheite rekorditabelit parandanud 21 korral ja kuulitõuget 7 korral. Kettaheites on ta Eesti rekordi edasi viinud 16 aasta jooksul 17 m ja 72 sm, kusjuures ta ületas 50 m joone 1967. aastal. Praegu on Helgi Partsi rekordist paremad ainult kaheksa riigi rekordid.

RAAMATUID

müügil „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind	Saatekulu
	$	¢
Hanno Kompus — Kustutamata nälg kunsti järele	11.—	85
L. Wahtras — Liivaklass	2.50	15
Ravimtaimed, 250 retsepti	2.50	15
Enn Nõu — Vastuvett	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — Reekviem	3.50	35
H. Michelson — Skautlikul teel	3.—	35
H. Michelson — Noorsootöö radadel	4.30	35
H. Michelson — Eesti radadelt	9.—	35
Eduard Krants — Lumeliitlased (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — Mis need sipelgad (luuletuskogu)	3.—	15
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — Mõttelend — Pilte ja peegeldusi	5.—	25
Karin Saarsen — Lohengrini lal kumine	4.50	15
Herbert Salu — Utoopia ja futuroloogia	4.50	25
Triinu" üksiknumbreid	1.50	
A. Kubja — Kadunud kodud — mälestused	4.—	25
A. Kubja — Mälestusi kodusaarelt	2.—	20
A. Kubja — Palukesed	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — Soomepoisid 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	65
Leho Lumiste — Alamuse Andros — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — Atlandi aknal	2.10	40
L. Lumiste — Killad külas	5.30	40
A. Vomm — Ristsõnad I	2.50	20
A. Vomm — Ristsõnad II	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad III	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad IV	2.25	20
Ants Vomm — Minu hing (luuletuskogu)	20.—	40
K. Eerme — Surnud laevad ja elavad mälestused	1.50	15
K. Eerme — Päevata päevad ja ööta ööd II	4.—	40
S. Ekbaum — Ajatar (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	4.—	30
J. Pitka — Rajusõlmed	8.80	40
A. Käbin — Vaim ja muld	5.—	40
Urve Karuks — Kodakondur (luuletuskogu)	6.—	20
H. Oja — Koputused eneses (luuletuskogu)	1.50	25
H. Oja — Tunnete purdel (luuletuskogu)	2.75	25
A. Küng — Mis toimub Soomes?	14.—	50
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.—	40
E. Sanden — Mitme näo ja nimega	12.50	50

RAAMATUID LASTELE:

	Hind	Saatekulu
Ilme Ivandi — Pargi	2.50	35
Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	60
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	35

ASTA WILLMANN

Kummaliselt kukkurloomade kontinendilt

Muljeid ja mõtteid Austraaliast, eestlastest ja teistestki mandri-lastest

13.

Istun trepil, rüüpan ja pean vastu kätsatavate harakate rünnakuile — ligilähedaselt üle lagipea, siuhh ja siuhh; küllap neil pesad siin kuskil. Taamal alandliku moega mäed, ep ole vist veel päevaks virgund, on ehk lõplikult annud alla rängale taevale, mis kord, taas ürgasukate teadmist mööda, oli nii madal, et liikuda sai paksus pimeduses vaid roomates; ning olid siis harakad need, kes võtsid asja endi hooleks, naksasid taeva siit-sealt noka vahele ja hakkasid ülespoole sikutama, kuni see rebenes ning tükid pilveina laiali lendasid ja kõike elu embas helde päiksepaiste...

Ürgasukate lemmiklinnud, nood harakad, armastab siin neid ka valge, sest algava päeva teeb nende naer toredasti lootusrõõmsaks — tühja, et nad seejuures pisut ka näppavad! Ep ole vareski laita lind; kuigi jääb jänni lauluga, on süda tal sees — muigan — kui Florence Nightingale'il! Olid siin luiged omal ajal ju kah valged ja sattus üks paar kogemata kombel kotkaste laguunile, kes nendega sealt küpsi-küüsi mägedesse lendasid ning vihaga sulist paljaks kitkusid; tuli vares ja heitis armu, andis oma mustad suled veri-paljaile ihusoojaks ning lennujõuks — sestap ongi siitmaa luiged nüüd süsimustad... Suurmeelsed kangelased — vares ja harakas! — on „tagurpidi" noodki mõisted siin kummalisel kontinendil.

Seesuguste lugude loojaid, toda „musta antropoloogiat" pole ma ent silma saand veel teps. Küll aga valget, toda „bushman'i" — tuleb nüüdki, nõtke kui madratsivedru ning sõidutab meid suures bussis teedel, milliseist ränk jalgsigi jagu saada — põiki üle vesiste jõesängide, kust paljal tallal läbi astume, muda üle kederluu, tema aga laseb tühja bussi ja täie valuga, et poleks aega vajuda; üle oja põhja kuhjat kivirümakate, nii et istmeilt lakke hüppame, ümber käänakute, nii et veereme kui „paddymelonid" — ise aga seletab rõõmsalt ühtejutti, nimetab omamaisi taimi, puid, imiteerib linde ja on särav kui esimene koidukiir; peatub hiigel eukalüptose man, lumivalge „ghost-gum", mille kõrval kase helendus oleks hämarus, paneb käed uhkelt risti rinnale, et näe, mis meil on, ja soovitab: „kujutlege teda kuuvalgel..." Püüan... tohutu vaim, kummitus, müstiline ürgjõud... kas ka „valgele antropoloogiale"? — kahtlen kõvasti. Ja siis peatume laia jõesängi serval. On ka need, s.t. jõed ja järved siin üks „tagurpidi lugu", sest oma enamuses on nad suurema osa ajast, vahest koguni kolmveerand sajandit, tühjad — vastupidi austraalia mehele, kes suurema osa ajast, vahest koguni kolmveerand sajandit, on täis — õlu, muidugi, sedasi parajalt...

Lõke vilgitseb; suures, loppis plekus keeb teevesi, maasse kaevet katlas, tulised söed all ja kaanel, küpseb leib, lantshiks on „Aussie cake and billy tea". „Võsa ei vaheta ma millegi vastu maailmas!" lausub meie juht bussist bumerange õngitsedes. „Bushman" — maailmale põlglikult selga pöörav, enesekindel ja enesega rahul, trotsivalt uhke oma „mehelikule" tahumatusele, isegi vulgaarsusele, ent abivalmis ja kamraadlik — nagu teda iseloomustab suurimaid „bushman-poeete", Henry H. Lawson — kogus „While The Billy Boils", poeemis „The Old Bark School" ridades „... our blacks are just the lowest race on earth". Ta pilt on kümne-dollarlisel, ning äsjasel kirjanike kongressil Sydneys, lootis üks edumeelne poliitik, et kunagi saab see olema kahekümnesel! Professor Sydney ülikoolist mu kõrval lõi seda kuuldes kaht kätt kokku ja tõstis silmavalged vastu lage, nii et lohutuseks sosistasin: „Kõik edud neelab meie ajal inflatsioon..." Meelisse ent etsis end irooniline seik kui ilmekas näide lõhest maa intellektuaalse ja poliitilise eliidi vahel.

„Siin kandis — kas eluneb ürgasukaid?"

„Hooh, noid kõrbe-jäneseid ja kalju-ahve („desert bunnies and rock apes") võib nüüd näha ainult linnas", teatab juht heatahtliku põlgusega.

Ja siis me viskame bumerangi — läheb kui lind 45° nurga alt, vastu tuult, sile külg väljapoole ja tuleb laia ringiga virinal tagasi — imevärk! Esimene üllatas nõnda väikseid „mallee" põõsaid, et nood ta lendu jälgides oma ülemised oksad sassi käänasid mis sassi jäidki... Meie „bushman" sellest kuulnud pole, ent bumerange tunneb ja annab seletust eritüüpide kohta, milliseid on kümneid; too naasev on enam nagu mänguasi, kuigi võib kängurul lõigata kannakõõlused, lisab ta.

Kõnnin piki laia jõesängi nagu kummalise alleel: läiklevad mudalaamad ja loigud, nirisevad pisiojad, rõske liiv — sest paari päeva eest sadas; peakohal punatüvelise jõe-eukalüptose võra; segades eredasse päiksesse oma sõredalt serviti varju, muudab ta valguse jõe kohal värelevalt voolavaks, rahustavaks lembuseks; kaldalagendikul ühel pool soolapõõsaste terashaljad tutid, teine kallas on rohmakate järsakute, lõhandike jada, värvi-viirude kulgedes mustast üle hõõguva rooste sügavlillani; kõrgel aga sinisest sinisemana kummuv taevas, all, äkki, tropp tumedaid metseesleid, kõrvas kikkis, lai valkjas viir üle nina, sama värvi rõngad päratute prilliraamidena ümber silme; eukalüptose ja akaatsia happeis süsimusteks parkund kive kui laiali veerend täringuid; jalge ees liival ümmargune ookrimügerik, mis oma kuldse kollasega ehtind musta inimnahka teabkui tuhandeid põlvi, annud jumet maalinguile pruunil puupargal.

„Valmis!" — ilmatu osavusega käänab juht katlast välja lõbusalt kuldse pätsi — sulab koos siirupiga keelel — pole neeland maitsvamat oma eluajal, ei ka kuulnud nii pidevalt pinevat tsikaadade sidinat, mis siin helipilvena heljub eukalüptose võras, kuna all punaseil tüvikuil kuivatavad just tupest tulnud putukad oma veel niiskeid tiibu, et pea teistega üleval liituda. Ja siiski on vaikus, vaikuste vaikus nagu hakkaks aeg liikuma tagasi omaenda unelusse...

Öö — süsimustas pimeduses kui soiuks väljas nood isevärki mäed, hääletult — ürgvanad, murenend serviga, lamedad... juba ammu enne hiiveid, mis tõukasid taevasse Alpid, kujundasid Kordiljeerid, andsid vormi Himaalajadele ja kroonisid Kaljumäed majesteetideks; otsegu elueast madalaiks vaevat, näikse nad väsinult paluvat puhkust oma julmalt valitsejalt — ajalt, et lubaks see neid pika päeva lõpul vajuda tagasi sinna, kust nad kord virgusid — merepõhja. Armupaluvad, alandlikud mäed! — imelise helluslainena valgub äkiline tunnetus meelisse... Ent ka armupaluv, urbne kalju, pinnas — tuhandete ruutmiilide kaupa laiuvate püsiluidete, tuuletahut kiviklibu väljade all — alustas ta oma geoloogilist päeva 12000 miljoni aasta eest, virgus vee alt päiksesse ja nüüd on ta settekihid täis merikoorikute ning kaladegi fossiile, pehmekehaliste uurdelisi radu, kes kõik kadusid sinna ajapikku ka hiigel-kängurud ja kukkurlõvid, muudki kummalised kuivamaa kõndijad...

On kadumas aja-õhe ka ürgasukas, kellelt valge inimene võttis ta suurima elutoe — usu, et kõik on muuutmatult igavene, et pole algust pinnasel, millel ta asub, ei ka lõppu; uneles see lameda kettana otsatus ajas keset päratut tühjust, kuni mulla alt ilmusid taimetaolised olevused, kes käitusid kui inimesed — tegid tuld, kaevasid vett, sõdisidki pisut üksteisega, sest oli neid algusest saati nii häid kui halbu nagu elugi oli algusest saati tükati hea, tükati halb. Ent kustahes nad midagi olulist toimetasid, seal kas kerkisid mäed, künkad, ojad-jõed — võttis vormi maailm rohuliblest saati; ja oli siis loomistöö lõpul, oli lõpul ka vormitu unelusaeg ja nad surid, pärandades oma järeltulijaile, inimestele oma kätetöö — selle maailma, ent ka veresideme mistahes eluvormiga, ning müüdid kui muutumatud tõed ning kõik elu ja surma seadused — igavesest ajast igavesti.

(Järgneb)

Johannes Pedak 70-aastane

Rohuteadlane, pedagoog ja ühiskonnategelane Johannes Pedaks Baltimores, USA-s võib teha tagasivaadet oma 70-aastasele eluteekonnale. Juubilar sündis Tartus 25. oktoobril 1908. a. äriomaniku ja kirikutegelase pojana. Lõpetas Hugo Treffneri gümnaasiumi, E. V. Sõjakooli Tondil ja Tartu Ülikooli. Üliõpilasena oli korporatsioon Rotalia esimeheks, EKL-u esimeheks ja esitas üliõpilaste delegatsiooni juhina ettepanekuid haridusminister Jaaksoni ja riigivanem Pätsi juures uue ülikoolide seaduse eelnõu alal üliõpilasasjade küsimustes.

Kuulus Kaitsseliidu Tartu Malevasse. Sõjapäevil võttis osa Tartu vabastamisest 1941. a. ja oli hiljem Eesti Tagavarарügemnedi adjudant ja Eesti suurtükiväe formeerimisstaabis käsundusohvitser, võttis osa lahingutest idarindel, Narva ruumis, kust suure taandumise operatsioonidel siirdus oma patareiga Saksamaale. USA sõjavägede sissetungil siirdus 1945. a. sügisel Augsburgi, Balti pagulaslaagrisse Hochfeldis, kus asutas koos prov. Wallneriga apteegi. Kutsuti Eesti Gümnaasium Augsburgis keemia- ja bioloogia õpetajaks ja valiti hiljem direktoriks.

Valiti korduvalt Eesti Komitee esimeheks ja oli aastail 1948—1951 Eestlaste Keskesinduse abiesimees. IRO peakorteri usaldusmehena selgitas ja kaitses meie sõjameeste ja ümberasunute õigust pagulasstaatusele IRO ja sõjaväe asutustes, kontrollkeskustes ja Genfi Appeal Boardis. Oli Augsburgi EVÜ asutaja ning esimees. Baltimoresse asus juubilar 1951. a. sügisel ja kutsuti B. E. Seltsi juhatusse. Tema algatusel asutati 1951. a. novembris Eesti Täienduskool, kus J. Pedak oli aastaid juhatajaks. Kutsus kokku Baltimores elunevad eesti sõjamehed ja asutas 1952. a. veebruaris EVÜ. Aasta hiljem oli ta Eesti Vabadusvõitlejate Liidu asutajaid. Tegutsenud EVL-u juhatuseliikmena — adm. sekretärina ning kuulunud Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides koosseisu. Tema organiseerimisel teostati silmapaistva edukusega ESTO-76 sõjameeste ürituste läbiviimine Baltimores.

Oli Saksamaal ilmuva „Eesti Raja" toimetusliige ning rahvusvahelise pagulaspressiliidu asepresident ja president 1948—1951. Tema organiseerimisel ilmus ingliskeelne raamat „The Free Press of the Suppressed Nations", milles antakse ülevaade kommunistliku Vene eest vabasse läände põgenenud rahvaste kultuurist ja eluavaldustest. On jatkanud ajakirjanduslikku tööd ka USA-s ja tema toimetusel on ilmunud mitmeid organisatsioonide erinumbreid.

Sõjajärgsel Saksamaal juubilar abiellus dr. Jakobsoni tütre Leelo'ga, millisest abielust on sündinud neli last, kes kõik on saanud ülikooli hariduse ja on nüüd iseseisval elujärjel. Juubilar on loonud omale ilusa kodu Balto-Hamiltonis, kus korraldab oma arhiivi ja vanaisana tunneb rõõmu oma laste ning sõprade külaskäikudest ning rahulolu kiriklikust tegevusest EELK Balto-Washingtoni koguduse juhatuses.

L. M.

London ja Kassari Kallase loomingu tulipunktid

Tänavu möödus sada aastat soome-eesti ühiskirjaniku sünnist

III

Igatsuste päikesesaar Eesti rannikul

Kassari oli Aino Kallasel meeles veel hiljemgi. Aastal 1956 kui V. Uibopuu käis teda Helsingis usutlemas. Üle poole selle viimase intervjuu tekstist käsitles Kassarit ja jutustab sellega seotud asju, unustamata Mariet. Kassari järel igatsedes ei igatsenud Aino Kallas ainuüksi selle maastikku ja rahulikkust, vaid ta igatses samas kõike seda, mida Kassari talle pakkus — elu tõusukohta, võidukat loomise aega, loomingujõudu. Kassarist sai tema igatsuste päikesesaar, kunstilise loomingu ja eluõnne sümbol vanaduse vaevade ja süveneva üksindustunde keskel.

Teisiti kui London jättis Kassari konkreetseid jälgi Aino Kallase loomingusse. Esimest korda ta kirjeldas seda „Hundimõrsjas", kolmandas peatükis, kus mehine peategelane Priidik „läks ühel suvisel hommikul Kassari saarele lambaid ostma". Ta tõuseb „mäeseljandikule, mis Kassari saare kaheks jaotab" — samale millelt Aino Kallas käis igal päeval silmapiiri vatlemas — „ja kogu saar ning selle neemed ja lage meri oma saarekestega avanesid tema ees". Lammaste pesemist vaadeldes näeb ta esimest korda oma tulevast naist Aalot ja armub temasse „ega tahtnud tähele panna saatana nimemärki selles piigas, milleks on libahundi loomus ning punased juuksed."

Tegevus siirdub siis Hiiumaa poolele, üsna Kassari lähedale ja sündmused arenevad seal traagilise lõpuni. Kassari näib olevat jätnud muidki jälgi teose peategelase Aalo saatusesse. Aino Kallas kasutas kõigi üle otsustades oma teoses ka kohalikke libahundi lugusid.

Kassari luules ja novellides

Kassari esineb hiljemgi mitmes teoses taustana. Oma ainsas komöödias „Malle tunnustukset" (1945) liigub Aino Kallas Kassari miljöös ja kirjeldab sealt saadud ainet. Väikekomöödia peategelane talunaine Malle on suremas, aga paraneb äkki, kui tema varandust hakatakse enneaegselt ta surivoodi ümber jagama. Mõnes hilisnovellis on Kassaril oma osa nagu novellikogus „Virvatuled" (1949) ja „Armastuse vangid" (1951) (novelli „Pulmaöö" maastikutaust on Kassari väikselt kõrvalsaarelt). Veelgi püsivamana ja kindlamana esineb Kassari novellikogu „Seitse neitsit" (1948) novellis „Ühe naise elusaatus", kus kirjanik on jutustanud oma lähima naabri minia jutustuse ja andnud selle taustaks täpse kirjelduse suvekuumusest Kassaril.

Kassari tuleb esile ka Aino Kallase luules. „Kuolema joutsen" (1942) (Surma luik) sisaldab mitu luuletüst mille aine või inspiratsioon on sealt pärit. „Salama satuttama" (Aikse ajal), „Pastorale" ja „Yö Kassarissa" (Öö Kassaris). Kaks viimatinimetatud kuuluvad Aino Kallase hilisloomingu tuntuimate luuletuste hulka. „Salaman satuttamas" kasutab Aino Kallas sama sümboli kui ta isa Julius Krohn (Suonio) oma luuletuses „Ainus hetk", aga selle tähendus on teine: Suonio luules see tähendab armastuse lõkkele löömist, Aino Kallase luules aga põletavat kannatust. „Pastorale" värssides virvendab Kassari maastiku jooni: „Yli katajaisen kankaan hiipii yö" (Üle kadakase kanga hiilib öö) ja „Kaste on langennut yli katajaisen laitumen" (Kaste on langenud üle kadakase karjamaa). „Öö Kassaris" asetub sinna juba pealkirja kohaselt.

Sõja eelõhtu tunded luules

Mõlemad luuletused tunduvat hingavat sõja eelõhtu tundeid, tulemas olevaid kannatuste ja katsumuste aimdusi. Tõelisuses need on juba kirjutatud 1930-ndate aastate alguses ja nende juured on neis rahutustes, mida kirjanikema tundis oma laste saatuse pärast. Sõjaaja luulet need ennustasid veel teiseski suhtes: neis oli piibliliku tooniga, psalmidele lähenev vabavormiline stiil, mis hiljem sõjaaegses kaebeluules saab peaaegu nutulaulude iseloomu.

Oma päevikus „Ränduri päevaraamat" kirjutab Aino Kallas mõningaid teravalt nähtud pilte Kassari ja Londoni suhtest:

Kassari tähendas mulle mu kaheks jagatud olemises teist kinnituspunkti — üks oli see nimetatud miljonlinn oma piiramatute võimalustega — London, kõikide pimestavate ja täituvate lubadustega ..." (19. VII 1952).

Aino Kallas tajus, et Londoni ja Kassari äärmuslikud vastukohad olid mõlemad tema loomistööle tähtsad — London stimuleeris teda, andis põhilise pinge ja laetuse, Kassari aga lõdvendas pinge ja andis vegetatiivse rahutunde. London oli suur katalüsaator, mis ise muutumatuks jäädes vahendas mõjutuste rohke tulva; see vormis Aino Kallase vaimse pinnase, aga ei pakkunud kasvualuseid. Kassari andis selle ja liitis Aino Kallase orgaaniliselt käe ulatuses oleva Hiiumaa ainevallaga.

Kaks erinevat maailma

Aino Kallas kasutas Londoni ja Kassari vastaskohti teadlikult oma kasuks, nagu muidki oma elu äkilisi kontraste. See oli talle eriline stiimul. „Nii kaks korda, ehk just vastandlikkust igatsedes, läksin peaaegu otse hoovipeolt rongile ja seitsme ööpäevase vahetpidamata reisi järel olin Kassaris", rääkis ta 1938. a. „Kuva" vestlejale Tuuli Reijosele.

London ja Kassari olid siis muudki kui ainult Aino Kallase loomistöö välised äärepunktid. Need andsid ka selle sisemise eelduse, mis loojal oli töötamiseks vaja. Londoni diplomaadielu sära ja Kassari suvise vaikuse vaheline pinge oli see viljakas taustategur, mis tegi võimalikuks Aino Kalda parimate teoste sündimise.

Samas on tahe tõlgitseda Londoni ja Kassari lahusolu veelgi edasi ja astuda samm sügavamale. Kas nende hiigelsuur vastandlikkus ei olegi suguluses selle palju saatusomasema pingega, mida Aino Kallas oma teostes alati püüdis väljendada?

Oma teostes kirjeldab ta kordkorra järel inimesi, kes olid samaaegselt kahe maailma elanikud, kelle sisemaailmas võitlesid kaks olendit, kaks iseloomu.

Sellise nägemuse juured hargnevad mitmesse suunda, mitte palju Aino Kallase hingelisse ehitusse ja omapärasesse kogemuste piirisse, aga osalt on seda toitnud ka Londoni ja Kassari vastandlikkus.

Aino Kallas ei hakanud oma teostes otseselt kirjeldama kahe maailma erinevust, aga ta kasutas seda oma kasuks palju efektiivsemalt ja mõjukamalt: sisemiselt ja puhtalt selle oma loomingu kahepalgeliseks maalimapildiks transponeerimisega.

14. oktoobril toimus T. E. Rahvatantsijate Rühma „Kungla" sügistegevuse kõrgpunkt „Trallam". Selle juurde kuulus üldkoosolek, aga palju tantsu, mürtsu ja olemist.

Eeloleval pühapäeval, 19. novembril kell 6 õhtul, Tartu College'is toimuval korp! Fidentia 50. aastapäeva kontsertaktusel esineb eeskavalises osas pianist Tiina Mitt'i kõrval noor harfikunstnik Elva Mikk, kes on lõpetanud käesoleva aasta kevadel Rochesteris, Ühendriikides, „Eastman School of Music'i". Noor harfist kavatseb oma õpinguid jatkata muusika alal magistrikraadi saavutamiseks ning täiendab ennast ka harfi alal. Ta on varem esinenud mitmel puhul eestlastele ning on saanud kiitvate arvustuste osaliseks.

Kontsertaktuse pääsmed eelmüügil Eesti Majas Eesti Abistamiskomitee äris.

Toimetusele saadetud kirjandus

USURÄNDUR nr. 6 — 1978. Eesti Baptistide Maailmaliidu ajakirja jõulunumbri sisus on toimetaja „Jõulumüsteerium", K. Raidi „Täht", targad ja tarkade teekond", H. Kokamägi „Ja elu ilmus", R. Kaupsi „Jõuluõhtul mõtisklemiseks", E. Toompuu „Tõeteri sõnasalvest", A. Roosi „Kas peab kirikus käima?", „Võsuke Iisai juurest", K. R. „Misjonär Esther Sirotkinit mälestades" ja vaimulikku luulet: V. M. „Jõuluõhtul", I. Liiki „Ära pane lukku!" R. Vilbaste „Jõulu ootel", K. Sinik „Jõuluöö metsas", P. Auväärt „Jõuluöösel" ja J. Pallopi „Jõuluvalgus". Nende kõrval lühiartikleid ja teateid eesti baptisti kogudluste elust ja jõulutervitusi.

BALTIMORE EESTI ORGANISATSIDE BÜLLETÄÄN nr. 134 — 1978. Sisus: J. Pedaku „Eesti Vabariigi nurgakivid", AV „XI Põhja-Ameerika Eesti Meeslaulupäev", „Johannes Pedak 70-aastane", T. E. „Baltimore Eesti Rahvatantsurühma „Vanaranna" uudiseid", A. J. L. „Märt Raud, Riigiehitaja Konstantin Päts 1874—1956", lisaks palju informatsiooni ja lühiteateid, mis jätavad meeldiva pildi sealse eestlaskonna aktiivsest tegevusest. Muude vahel on ka „Lehekülg noortele", kus on kaastööliseks Baltimore vanema õppeaasta õpilased.

Seattle Eestlaste TEATED nr. 132 — 1978. Läänerannniku ühe eestlaste tugipunkti informatsioonivahendaja alustab „tegevuskalendriga", E. Moksi „Majanduslikku toetust Eesti Rahvuskomiteele Ühendriikides", M. J. „SES Naisring 20-aastane", P. M. „Meeldiv õhtu kõrgmägestikus", reisiinformatsiooni Havaisse sõiduks ja „vaatlusi", kus räägitakse teadete komitee moodustamisest ja informatsiooni vahendamisest oma bülletääni kaudu. Samuti avaldatakse kiriklikke teateid ja mitmesugust muud informatsiooni.

Pärnumaa Seltsi aasta-peakoosolek

Pärnumaa Seltsi aasta-peakoosolek toimub 30. nov. s.a. kell 7.30 õ. Toronto Eesti Maja väikeses saalis. Palutakse kõiki Pärnumaa Seltsi liikmeid koosolekust osa võtta.

JUHATUS

Lugeja kirjutab:

Raske on uskuda!

Juba teist korda olen sunnitud sule kätte võtma, et lõpetada alusetut kriitikat Kanada Eesti Teatrile ja ka minu vastu isiklikult.

Esimese kriitika sai teater Toronto Eesti Seltsi peakoosolekul, kus R. Antik mainis K. E. Teatrit, kus noortel polevat kindlat jalgealust. „Eesti Selts võiks need noored oma tiiva alla võtta."

Teie lugupeetud ajalehes nr. 77 püüdsin väga lühidalt selgitada R. Antiku väärarusi. Oma teises sõnavõtus, „Vaba Eestlane" nr. 79, asub ta ründama mind isiklikult. Ma ei läheks ilalgi R. Antiku käest küsima, millistesse organisatsioonidesse ta kuulub. See on inimese eraelu. Mis puutub moraalsesse toetusse, siis olen aastate jooksul esinenud loendamatuid kordi paljude eesti organisatsioonide üritustel, nagu T. E. S. korraldatud aastapäeva-aktused jm. — Olin üks T. E. S.-i asutajaist, kui vana seltsi nimi muudeti ja andsin kodumaalt kaasatoodud haridusseltside põhikirja seltsile kasutamiseks. Korraldasin ka Toronto Eesti Seltsi juures esimese näitekursuse. — Organiseerisin esimese segakavaga peo Eesti Maja krundi ostmise heaks. Olen praegu mitme organisatsiooni liige.

Kui keegi atakeerib Kanada Eesti Teatrit, siis ründab ta ka mind isiklikult, kuna olen selle teatri asutaja, noorte õpetaja ja kunstiline juht. Pöördudes T. E. S.-i esimehe poole lootusega, et uus ja energiline esimees võtaks kõik minu murred ja töökoorma oma „tiiva alla", selgus, et T. E. S.-il on oma ülesanded ja pole taolisi kavatsusigi.

Edasi soovitab R. Antik anda etendusi Eesti Majas. — „Noorte Kultuurikolle" oli rajatud Eesti Majas, sõbralikus koostöös Eesti Maja juhatusega. — Kanada Eesti Teatri noored on esitanud siiani viis etendust — kõik Eesti Majas. Uued etendused on samuti kavandamisel E. Maja lavale.

Eeldasime R. Antikult sõbralikku suhtumist meie rahvuskultuurilisele tööle, nüüd eitab ta isegi aukülalis-kutseid, millede kohta on nimekirjad teatri arhiivis. Et ühe teatri juhtivad isikud ei võta osa teise teatri etendusist, ei ole ka just poikapidav. Rahvusteatri juhtivad inimesed külastavad Kanada Eesti Teatri etendusi ja vastupidi. Samuti vahetatakse näitlejaid.

Suurima tänuga „Vaba Eestlase" toimetusele,

REIN ANDRE

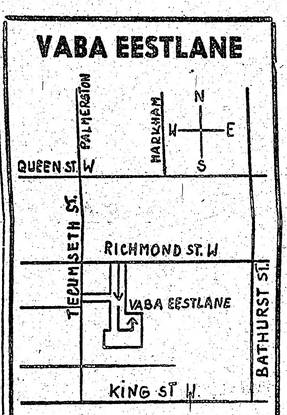

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-nl ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-nl.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.25
esiküljel	$3.75
tagaküljel	$3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

S. BROGOWSKI, O.D.
OPTIK
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Toronto, Ont. M5J 2H7
Tel. 862-7115

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 14. novembril 1978 — Tuesday, November 14, 1978

KIREV MAAILM

MOSKVA — Venelased on teinud jälle uue inimsoole kasuliku leiutise — parkimismeetri! Mõned nõukogude ajakirjad on juba toonud parkimismeetrist pilte ja seletusi, kuidas see töötab. „Imeriistapuu" olevat konstrueerinud nõukogude teadlased ja tehnikud ning seda hakatavat kasutama eeskätt suurlinnades, nagu Moskva, Leningrad ja Kiiev, kus liiklus südalinna osas on suurem. Kui nüüd mõni suurlinna venelane peaks sattuma Ameerikasse, Jaapanisse või mistahes lääne suurlinna, võib ta ainult käsi kokku lüüa, kui kiiresti „vene patentleiutis" on siin järele tehtud.

SAO PAULO — Brasiilia inflatsiooni protsent tõusis oktoobris jälle 2,9%, tõstes selle tänavu 35%-le. Kui kahel viimasel kuul sel aastal tõus on veel kokku 5%, siis ületab see valitsuse poolt arvestatud inflatsioonimäära, milleks oli 40%.

JOLIETTE, Que. — Montrealist 30 km kaugusel oleva väikelinna elanikud valisid oma linnapeaks pimeda mehe. Gilles Beaudry on olnud linnanõunikuks kaheksa aastat. Ta on suure äri omanik, mille läbikäik on aastati 4 miljonit dollarit.

NEW YORK — Kolm meest arreteeriti selle eest, et nad olid palganud $3000 eesti mehe, kes pidi tapma ühe Iraani üliõpilase. Palgatud „mõrvariks" oli detektiiv. Tapmisplaan tekkis romantiliste asjaolude tõttu.

LANETT, Ala. — 13-aastane seitsmenda klassi õpilane vihastas aerutamisel oma koolijuhataja peale nii, et lahkus koolist, läks koju kust tuli 22 kal. püstoliga tagasi ja tulistas koolijuhatajat, tekitades talle kergemaid vigastusi.

AUCKLAND — Raskeim uputus Uus Meremaa Lõunasaarel viimase saja aasta jooksul, on hakanud alanema, jättes järel kahjustusi 70 miljoni dollari suuruses, kuid mitte ühtki surmajuhtumit. Rängad sajud algasid 14. okt. nädalalõpul ja muutsid saare südamikus olevad põllumaad ja asulad mereks. Umbes 2.500 inimest evakueeriti nende kodudest.

NEW YORK — Rohkem kui 200 a. vana laevavrakk leiti Manhattani lõunatipust Fulton tän. kalaturu juurest ühe laoruumi keldri kaevamistel. See osa Manhattanist on endine jõesopp, mis kunstlikult täidetud ja siis hooned peale ehitatud.

NEW YORK — Piletita sõitja allmaaraudteel lasti Grand Centrali jaama all maha politseiniku poolt. Ta oli tulnud läbi värava platvormile ja kui politseinik ta kinni pidas, tungis ta pussiga politseinikule kallale. Tema taskust leiti 14 isikut tõendavat dokumenti — kõik eri nimedele.

NEW YORK — Kõige hooletumad autosõitjad elavad Washington Heights-Inwood linnaosas Manhattani põhjatipus, näitab statistika. Seal on autoga inimesele pealesõitmine suhteliselt kõige suurem. Siin elab rõhuvas osas hispaania keelt kõnelevat rahvast.

NEW YORK — 40.000 korterimaja on linn juba üle võtnud, kuna nende omanikud pole maksnud linnale maksu või on lihtsalt maja maha jätnud. Maja võeti seni üle siis, kui maks oli 3 aastat maksmata. Uue määruse järele võetakse maja üle, kui maksud on üks aasta maksmata. Ennustatakse, et kevadeks tõuseb ülevõetavate majade arv 60—65 tuhandele. Ülevõetavad majad toovad linnale rohkesti sekeldusi, ja kulu, kuna nendes tuleb tavaliselt teha ulatuslik remont, et muuta neid jälle elamiskõlvulikeks. Ülevõetavad majad asuvad rõhuvas enamuses värviliste rajoonides, kus majadel on „kalduvus" kiiresti muutuda elamiskõlbmatuks.

Muudatusi Ühispanga intressimäärades

Ühenduses üldiste intressimäärade muudatustega on Toronto Eesti Ühispanga juhatus seniseid nii laenu- kui hoiuintresse muutnud järgmiselt:

A. Hoiuintressid:

a. Jooksvad arved (tshekikäibega) 3½%
b. Hoiuarved 9%

Muudatused jõustuvad alates 1. novembrist, 1978. Intressid jooksvatelt ja hoiuarvetelt arvestatakse kuu madalamalt seisult.

c. Tähtajalised hoiused:

1- ja 2-aastastelt tähtajalistelt hoiustelt maksab Ühispank 9¾% aastas. Tähtajalise hoiuse alammääraks on $1000.— kestvusega mitte vähem kui aasta.

B. Laenuintressid:

a. Hüpoteeklaenud ..... 11% aastas
b. Personaallaenud ..... 11,4% aastas

Muudatused tähtajaliste hoiuste ja laenude intressimäärades jõustuvad alates 10. novembrist, 1978.

TORONTO EESTI ÜHISPANGA JUHATUS

Lilled ja pisigraafika harrastusobjektideks

Arvid Vilms vestleb oma kahest suurest armastusest

Millise botaanilise varaaida võib paigutada väikesele maa-alale, näitab Arvid Vilmsi elamu ümber olev ilu-, aga ka köögiviljade rohkus. Väikeses majas on aga võratult palju kunsti, alates tuhandeist pisigraafilistest töödest suuremateni, mis pole veel raamitud ja mida vaevalt selle maja seintele saabki mahutada. Lilled ja kujutavkunst, need kaks ala täidavadki A. Vilmsi töökõrvase aja.

Juba ukseesise õue serval on püsililli, mis oktoobri alguseks on oma õitseaja ületanud. Mõne juures on väike nimekaart, teiselt on päike pika suve jooksul tähed pleegitanud. Juba sõiduteele on jõudnud oma kasvamisega liivatee liigid, üks neist juba kodumaalt tuttav raviomadustega taim.

Seal õuel on need kõrvuti padjandfloksiga, nende vahel kümneaastane kääbuskuusk, mis „sirgunud" selle aja jooksul 10 sm kõrguseks ja vaksa lainuseks.

A. Vilms ütleb rõõmsa tooniga, et selles kiviktaimla osas on ka 1977. a. Hollandis välja arendatud botaaniline tulbiliik „Toronto". See õitses tänavu esimest korda, aga uuel kevadel on jälle võimalus näha selle punasetoonilist õit.

Kiviktaimlas on kõrvuti valgeõieline kukehari ja dr. von Mittendorfi kunagi Siberist leitud kukehari. Nende vahel „magavad" kevade ootel juba mugulilled. Pooleldi koltunud on hõbedane ja vildine raudrohi, edelveiss ja mitmed nelgiliigid.

Õuel on närbunud lehtedega sirel ja A. Vilms seletabki põhjust, miks see kauni võrega puu on kuivamas. Saar ja sirel on mõlemad samast sugukonnast, mõlemal ka samad haigused, mis kauni puu hävitavad. Seda saanuks küll teatud ravimiga pritsides päästa, kuid antud olukorras polnud seda võimalik teha.

Maja seina vastu on kaugelt üle pea ulatuv tomat, millel suured kobarad punetama hakkavaid vilju. Selle nimi on „triplecrop" (kolmekordne lõikus), kuid see on väga kaunis ka ilutaimena. Selle kõrval on tugevakasvuline rebasesaba, mille pikad rippuvad „sabad" on õitsemisega lõpule jõudmas.

Sügis oma lõikuse ajaga on jõudnud väikesele aiaviljalapile. Just hommikul on mullast võetud ja peenrale kuivama jäetud maa- ehk hiinapähklid, mis on haruldased siinses põllukultuuris. Päris „peanut-farmeri" mõõtu selle peenraga veel ei saa, aga omapärased on need küll.

A. Vilmsil on üheks eriharuks aianduses olnud bonsai kääbusvormide kujundamine.

See jaapanlik aianduskunst nõuab pikaajalist ja kannatlikku tööd ning ühel vaevalt jalakõrgusel tiivel olevat vanuseks koguni 15 aastat.

Aiamaal on öökülm kurgilehti kahjustanud. Need on „chinalong" kurgisort, mille kurgid on nagu vorstirõngad. A. Vilms ise seletab humoorikalt, et rõngasse tõmbumine olevat tingitud maalapi liigest väiksusest. Selle kõrval on grupp tomateid veel kasvuhoos kollendavate viljadega. Ka neid on mitu erinimelist.

Hoopis üllatuslikult kaunid on jaapani ilukapsad, lillakad ja kollased. Milline filigraanlik peensus ja värvitoonide üleminek roheliseleI Aias on midagi seotud ka Balti maaga, nimelt balti luuderohi, mis Saaremaal kasvab looduses ja on looduskaitse all.

Kuid siin on paljusid teisigi lillesorte sügiseselt nukra ilmega.

Roosidki on veel avali õitega, üksik suureõieline rukkilill, roosaõieline raudrohi ja ikka ja jälle uued taimed.

Kõigi kohta on A. Vilmsil midagi seletada või rääkida, kuidas ühe või teisega tuleb ümber käia, et järgmisel aastal õiterohkus oleks veelgi suurem.

Ta aial on palju imetlejaid. Kontvõõraiks on aga pesukarud kes karusmarjad sõid ja isegi okkalise põõsa otsa ronisid. Ega nad muud ei söönudki, kui vaid imesid mahla marjadest ja süütasid siis seemned ja kesta suust välja. Nüüd on aiateele pandud püünis ja seni on juba mitmed oma vabaduse kaotanud. Üks töökaaslane on need heameelega puurist ära viinud.

Hoone sees on ka samaväärne ilumeelega nauditav maailm:

A. Vilms ütleb, et tal on umbes 9000 eksliibrist, lisaks 400 graafiliselt loodud kaarti ja kunstitöid, viimased on samuti peamiselt graafika valdkonnast.

A. Vilms on eksliibriste kogujana väga nõudlik. Ta ei kogu ühesKi muus menetluses loodud eksliibriseid, kui etsinguid ja metallgraviüüre, plastikgraviüüre, linoollõikeid, puugraviüüre ja litograafilisi töid. Kõik peavad olema originaalgraafikud, mitte hiljem tüpograafiliselt paljundatud. Ta kogub selliseid ülemaailma olevailt kunstnikelt ja omal ajal oli ühenduses kuni 300 vahetajaga.

Kanada eesti kunstnikest on täielikult olemas Abel Lee, Joann Saarniit, Rutt Tulving, Aksel Tamme, Hilda Mikkelsaar, teistest J. Naha, Anu Siimu, A. Veberi jt. loodud töid. Kodumaal on eksliibriste kunst eriti kõrgel tasemel, kus E. Okas, V. Tolli, E. Tihemets, J. Arrak ja B. Mäger loovad väga kunstipäraseid pisigraafilisi meistritöid.

Ka A. Vilmsile on seni paljude kunstnike poolt kokku 93 eksliibrist valmistatud; neist kinkis ta üle 80-eksliibrilise kogu Eesti Kunstide Keskuse kunstimuuseumile.

Maailmas olevat kõige rohkem isiklikke eksliibriseid Gianni Manterol, kellele on neid tehtud üle 1000, teiste hulgas ka mitme eesti kunstniku poolt.

Tema kogus on üle 70.000 eksliibrise. Mõni koguja kogubki põhimõttel, mida rohkem on kogus, seda suurem on kuulsus. Teised on siiski piirdunud teemagruppidega, kus üheks eelistatumaks on naisaktide motiivid. Maailma suurimad filatelistlikud organisatsioonid on Portugalis, Taanis, Hollandis ja Jaapanis.

A. Vilms ise alustas kogumisega 16 aastat tagasi, kuigi tal on huvi selle pisigraafilise vormi vastu olnud juba varem ja lasi J. Nahal tegi omale esimese eksliibrise 1961. a. Otsese tohutusuure eksliibriste kogu kõrval on tal olemas väga haruldasi eksliibriste raamatuid, mis ilmunud sõja ajal Eestis P. Amburi toimetusel ja tekstiga. A. Vilms arvab, et P. Ambur on rohkem kui ükski teine eesti kunsti tutvustanud just kirjutades kõikjal maailmas eesti eksliibristest.

Kuid riiuleid täitvate eksliibriste kõrval on kunstiteoseid, eriti mitmed just puulõikes või -gravüüris.

Seintel on juba hea kunstinäituse osa väljapanekuid.

Ilutundja maitsest räägivad veel riiulitäied raamatuid, nende hulgas ka K/ü. „Looduse" Nobeli laureaadid, mis ta hiljem kodumaalt järele on saanud ja kus hiired peidupaigas on oma hambaid „vaimutoidu" kallal proovinud. Suur osa on aga kutsealast kirjandust ja botaanilise temaatikaga filateeliat.

Lõpuks ta kurdabki, et harrastused neil aladel on võtnud sellise ulatuse, et enam aega muuks ei jäägi. Aga midagi peab tegema, kus ilutundelise meelega paigutatakse kogusse uusi kauneid meisterliku tunde ja oskusega loodud töid. Neis tõuseb graafilise joone ilu eritöötluses silmisiduvalt esile. Aga varsti kattub aed lumevaiba alla ja jäävad harrastusalaseks kunstiloomingulised pisigraafilised tööd oma suure motiivide rikkusega.

Nalja

Niisama — nalja pärast —naelutasid kolleegid ühe ametniku kirjutuslaua suhvlid kinni. Ametnik märkas seda alles kahe nädala pärast ...

Hiljutisel „Walnuti" rahva kokkutulekul veedeti lõbusalt aega mälestuste vestlemisega, mis sel õhtul kõigil meenusid. Ainsaks mälestusesemeks sellest laevast oli aga päästerõngas, mis oli pärit põhja läinud ja hiljem vanarauaks müüdud laevast. Päästerõngas tuli oksjonil enampakkumisele ja mitmedki tahtsid seda oma meelelahutusruumis talletada, kuni kõrgeimaks pakkujaks oli Matti Saarniit. Pildil omaaegsed sõitjad päästevõõ all. Foto: Vaba Eestlane

„Walnuti" õhtul esinesid muusikapaladega omaaegsete sõitjate lapsed. Pildil vasakult Tiina Hubel, Kalli Hubel ja Evi Valge viiuldamas; nende emad olid omal ajal sõitjate hulgas. Foto: Vaba Eestlane

Niedre vastu puudusid süütõendid

STOKHOLM — Nüüd on selgunud, et Rilas äsja 10-neks aastaks sunnitööle mõistetud Rootsis elava lätlase ja Rootsi kodaniku Laimons Niedre protsess toimus kinniste uste taga. Rootsi välisministeeriumist mainitakse, et neile ei ole saabunud mingisuguseid tõendeid, mis kinnitaksid, et Laimons Niedre oli spioon, nagu seda kinnitatakse tema vastu tõstetud süüdistuses.

Nagu varem on selgunud, koostas Niedre endale kirgliku fotograafina diapositiivide arhiivi kodumaa piltidest,

mis tunnistajate arvates on süütud turismipildid kuigi piltide hulgas on vaateid kohtadest, kuhu N. Liidu võimud ei luba välismaalasi sõita.

Need fotod on tõenäoliselt võetud teiste inimeste poolt ning antud kasutamiseks Niedrele.

Venelasi on eriti irriteerinud nende diapositiivide näitamine läti organisatsioonides läänes noortele, kes ei ole oma vanemate kodumaad näinud.

Noorteruumi teated

Toronto Eesti Maja Noorteruum on nüüd avatud noortele! Noored alustavad filmi- ja mänguõhtuga 17. novembril kell 7.00. Kõik noored on teretulnud! Noorteruumis võib veeta ainult mõne tunni või terve õhtu. Tulevikukavas on discotants ja õpetus neile, kes selle tehnikat veel täiesti ei tunne. Niisiis noored, näeme teid reedel, 17. nov.

KORRALDAJAD

Sündmuste kalender

Kolmapäeval, 1. nov. avati Northern District Library ruumes Eesti Kunstide Keskuse korraldusel Martin Kabali fotode näitus. Jääb avatuks 30. novembrini.

Neljapäeval, 16. nov. kell 7.30 õ. Eesti Majas T. E. Seltsi kpt. Nõmmiku loeng „Vabadusvõitlus enne ja tänapäeval".

Neljapäeval, 16. nov. kell 6—9 õ. Fairways Gallery's (1400 Dixie Rd. Mississauga) Osvald Timmase erinäitus Ontario talumaastikest. Jääb avatuks 22 novembrini.

Reedel, 17. nov. kell 7.30 õ. Eesti Maja suures saalis Eesti Etnograafilise Ringi rahvusliku kunsti õhtu.

Laupäeval, 18. nov. kell 7 õ. Eesti Majas Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi „Valside ja vanatantsude õhtu".

Pühapäeval, 19. nov. kell 1 päeval Eesti Majas „Jõekääru kutsub" — perekondlik pärastlõuna mitmesuguse kavaga.

Pühapäeval, 19. nov. kell 6 õ. Tartu College'is Korp! Fidentia 50. a. juubeli kontsertaktus.

Reedel, 24. nov. kell 7 ja 9 õ. OISE aulas (252 Bloor St. West) ESTO '76 suurfilm.

Reedel, 24., laup. 25. ja pühap. 26. nov. Eesti Majas Arville Puström-Uusi maalide näitus.

Laupäeval, 25. nov. kell 7.30 õ. St. Lawrence Park Collegiate auditooriumis A H. Tammsaare 100. juubeliaasta lavastusena „Elu ja armastus".

ILMUS

inglisekeelne kokaraamat

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ☆ Hind $8.80 + $1.20 saatekulu, kokku $10.00

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.

Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.